

Slovenski št. 11 **čebelar**

letnik CXVIII – november 2016

ISSN 0350-4697

**10-letnica
medenega zajtrka
– najštevilnejši
pevski zbor bo pel
»Čebelarja«**

Kako nagovoriti kupce?

**Prepričljiva podpora FAO razglasitvi
svetovnega dne čebel**

7. evropska čebelarska konferenca EURBEE

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelarski-center.si

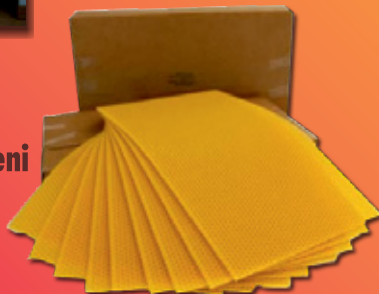
Zaščitna oprema za čebelarjenje

**Posode in točila za med
Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele**

Nudimo vam:

**Voščene satnice AŽ, LR
Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3
Drobni pribor**

Kozarce za med

Pokrovčke s čebeljimi motivi

Stekleničke za propolis

Steklenice raznih oblik in velikosti

Kartonsko in plastično embalažo

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas:

Pon., sre., pet. odprto od 9h - 17h

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle

**DEKRISTALIZACIJA
MEDU**

KUHALNIKI VOŠČIN

**NAROČENO BLAGO
VAM LAHKO
ODPOŠLJEMO
S PAKETNO POŠTO.**

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
Trgovina bo v novembru
ob sobotah ZAPRTA.

PESTRA PONUDBA MODELOV ZA VLIVANJE SVEČ

**LOGAR TRADE d.o.o., Poslovna cona A 41, SI-4208 Šenčur
Tel.: 04/251 94 10, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si**

UVODNIK

Spoštovani bralci Slovenskega čebelarja!

Pod uvodnik tokratne številke Slovenskega čebelarja se podpisuje uredniški odbor. V tej številki objavljamo novico, da se poleg doslej znanih zdravil za zdravljenje varoze pojavljajo nova. Letnemu času primerno smo želeli ponuditi čim več vsebin o zatiranju varoj, predvsem o zimskem. Žal nam je svoje prispevke o tej temi poslalo manj avtorjev, kot bi si glede na težo te problematike želeli. Zaskrbljenost med zainteresiranimi čebelarskimi kolegi je upravičeno zelo velika. Novice s terena o napadenosti čebel z varojami ter o že padlih družinah so namreč alarmantne in zbujaajo veliko skrbi. Kot se zdi, včasih pozabljamo, da je čebelja družina poleg deklarativno imenovanega super organizma, katerega odpornost seveda ni stalna, ves čas tudi super gojišče/gostitelj patogenih organizmov (bakterij, virusov, gliv ...) in njihovih vektorjev – prenosnikov (varoje ...). V notranjosti čebeljega domovanja je vse leto ustrežna klima, temperaturnih nihanj skoraj ni, vlaga in hranilne snovi so nenehno na razpolago; v majhnem prostoru je stisnjenih veliko število osebkov. Za izbruh bolezni, katere posledica je propad družine, sta med drugim potrebna »pravo« razmerje med omenjenimi dejavniki in stres, ki ga v največji meri posredno in neposredno povzročamo ljudje, torej čebelarji z načinom čebelarjenja, prepogosto pa tudi z načinom »nečebelarjenja«, tj. s prepuščanjem čebel samim sebi in opuščanjem dobrih preizkušenih praks. Razlogi za to so različni, včasih tudi finančni oz. časovni.

Ker na vsa ta dejstva z izjemo stresa, ki ga povzročamo sami, skorajda nimamo vpliva, bi morali spremeniti zorni kot gledanja na problematiko in prilagoditi način čebelarjenja. **Čebele ter dogajanje pred panjem in v njem je treba skrbno spremljati, pravočasno zaznati spremembe (predvsem patogene) in pravilno sklepati ter po potrebi ustrezno ukrepati. Vse to pa lahko počne le dobro izobražen, izkušen in odgovoren čebelar ob pomoči stroke.** Upamo, da vam bodo, spoštovani čebelarji in spoštovane čebelarke, v pomoč tudi članki v prejšnji, tokratni in prihodnjih številkah naše revije.

Kot smo že omenili, je letošnja napadenost čebeljih družin z varojami kljub izvajanju apitehničnih ukrepov (pripiranje matice – prekinitve zaleganja, izrezovanje trotovine, narejenci), pravočasnemu prepoznavanju okužbe in zdravljenju z registriranimi sredstvi občutno večja od običajne. Zdi se, da je sicer nehotena selekcija varoj precej uspešnejša kot selekcija kranjske sivke, ki varojam brez naše pomoči, žal, še vedno ni kos. Nezanemarljivi so »sinergijski« učinki posameznih povzročiteljev bolezni. Velik davek v naših družinah pa verjetno terja tudi azijska nosema v kombinaciji z virusi, ki jih prenašajo varoje.

Fotografija na naslovnici: *Velika srečna čebelja družina. Srebrno priznanje – fotografija z mednarodnega natečaja Čebelarstva fotografije Čebelarstva zveze Slovenije 2015.*

Foto: Claire Waring, Velika Britanija

UVODNIK

Uredniški odbor	369
OBVESTILA ČZS	370
SVETOVNI DAN ČEBEL	372
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Nataša Klemenčič Štrukelj: Kako nagovoriti kupce?	374
Tanja Magdič: Kako prepričamo kupca, da bo kupil naš med?	375
Dr. Danilo Bevk: Letno srečanje povezave SUPER-B v Romuniji	376
Dr. Maja Smodiš Škerl: 7. evropska čebelarstva konferenca EURBEE v Romuniji	377
Franc Šivic, Vladimir Fajdiga in Marko Borko: Novice iz sveta	380
ZDRAVJE ČEBEL	
Čebelarji začetrniki o zimskem zatiranju varoj	382
Mag. Mira Rogelj Jenko, dr. vet. med.: V pričakovanju uspešnega zimskega zatiranja varoj v družinah brez zalege	383
DELO ČEBELARJA	
Jura Justinek: Čebelarjeva opravila v novembru	384
ČEBELJE PAŠE	
Franc Šivic: Tujerodne medovite rastline	386
APITERAPIJA	
Mag. Andreja Kandolf Borovšak: Dan apiterapije v Mariboru	388
ODMEVI	389
ČEBELARSKI TURIZEM	390
DOGODKI IN OBVESTILA	393
OBVESTILA ČZS	397
MALI OGLASI	406
V SPOMIN	408

INDEX

EDITORIAL	
Editorial board	369
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	370
WORLD BEE DAY	372
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Nataša Klemenčič Štrukelj: How to Address Customers?	374
Tanja Magdič: How to Convince a Buyer to Buy Our Honey?	375
Danilo Bevk, DSc: Annual Meeting of the SUPER-B Association in Romania	376
Maja Smodiš Škerl, DSc: 7th EURBEE European Beekeeping Conference in Romania	377
Franc Šivic, Vladimir Fajdiga and Marko Borko: World News	380
BEE'S HEALTH	
Beekeepers Beginners on Winter Treatment Varroa	382
Mira Rogelj Jenko, MSc, DVM: In Anticipation of a Successful Winter treatment of Varroa in Broodless Bee Colonies	383
BEEKEEPER'S WORK	
Jura Justinek: Beekeeper's Tasks in November	384
HONEYBEE FORAGE	
Franc Šivic: Exotic Honey Plants	386
APITHERAPY	
Andreja Kandolf Borovšak, MSc: Day of Apitherapy in Maribor	388
RESPONSES	389
BEEKEEPING TOURISM	390
NEWS AND EVENTS	393
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	397
SMALL ADS	406
IN MEMORIAM	408

Bolj ali manj dolgožive (čas bo pokazal) zimske čebele so v panjih, počasi se pripravljajo na zimo in ob hladnih nočeh in večerih že »trenirajo« postavljanje v – upajmo, da dovolj številčno – zimsko gručo, ki ne bo izgubila stika s hrano, s katero smo pravočasno oskrbeli čebele. Njihovo zdravstveno stanje oz. prizadetost je, kakršna je, nanj nimamo več neposrednega vpliva, kljub temu pa bomo čebelam, predvsem pa njihovim naslednicam neizmerno po-

magali z zimskim zdravljenjem in minimaliziranjem števila varoj, seveda tedaj, ko v panjih ni več zalege. Dragi bralci in cenjene bralke, poleg zgornje teme v tej številki Slovenskega čebelarja ne spreglejte niti drugih zanimivih vsebin in pomembnih obvestil. Želimo, da bi vam branje, ob kozarcu rujnega ali še boljše medice ter morda še ob pečenih kostanjih in medenem pecivu, krajšalo jesenske večere, ki so pred nami.

Uredniški odbor SČ

ApiSlovenija

40. dnevi čebelarstva v Celju,

Celje, Celjski sejem, 11.–12. marec 2017

Največje, že 40. srečanje čebelarjev in vseh ljubiteljev čebel v regiji! Na njem boste lahko:

- izmenjali izkušnje in znanja s čebelarskimi kolegi,
- predstavili najnovejše izdelke, pripomočke in opremo za čebelarjenje ter
- izrabili možnost ugodnih nakupov na mednarodni prodajni razstavi.

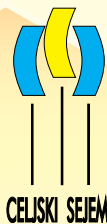
RAZSTAVLJAVCI, izrabite ugodnosti ZGODNJE PRIJAVE ZA UDELEŽBO NA SEJMU!

Vašo prijavo pričakujemo do 15. decembra 2016.

V soboto, 11. marca 2017, bo osrednja strokovna tema: *Kako do zdravih in močnih čebeljih družin,*

v nedeljo, 12. marca 2017, pa bo osrednja strokovna tema namenjena dobrim čebelarskim praksam.

Informacije: Nina Ermenc Pangerl, tel.: 03/543 32 00
 nina.ermenc@ce-sejem.si, www.czs.si, www.ce-sejem.si

Javni natečaj za najboljšo tehnološko rešitev pridobivanja matičnega mlečka

Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano pri ČZS razpisuje natečaj za najboljšo tehnološko rešitev pridobivanja matičnega mlečka. Vse zainteresirane inovatorje prosimo, da svoje inovacije oz. tehnološke rešitve pridobivanja matičnega mlečka do 1. februarja 2017 pošljejo na sedež ČZS na Brdu pri

Lukovici. Komisija za izbor bo izbrala najboljše tehnološke rešitve, širši čebelarski javnosti pa jih bomo predstavili na ApiSloveniji 2017 v Celju. Več informacij vam je na voljo po tel. št.: 040/436 516 ali na e-naslovu: vlado.augustin@czs.si.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

10 let vseslovenskega medenega zajtrka – Najštevilnejši pevski zbor bo pel »Čebelarja«

Letos bomo 10. izvedli vseslovenski medeni zajtrk, s katerim bomo zaznamovali tudi 10-letnico uspešnega sodelovanja in akcije slovenskih čebelarjev, ki z veseljem predstavljamo čebelarstvo v osnovnih šolah in vrtcih. Tako eni kot drugi so našo akcijo sprejeli z odobravanjem in medeni zajtrk se je marsikje razvil v veliko več. Nastali so številni projekti in

zgodbe, ki otroke v osnovnih šolah in vrtcih na prijeten način, prek igre in različnih dejavnosti seznanjajo s pomenom čebel, čebelarstva, z ohranjanjem okolja in s čebeljimi pridelki. Seveda ste svoj prispevek k uspešni zgodbi prispevali tudi čebelarji na terenu! **HVALA vam za vaše neprecenljivo delo na terenu in pomoč!**

Čebele nas spremljajo vse življenje in so ambasadorke čistega okolja. Za otroke so simbol pridnosti, varčnosti in skrbi za druge, odrasli občudujemo njihovo učinkovitost, socialni red in gospodarnost. Kot prejšnja leta bo medeni zajtrk tretji petek v novembru (tj. 18. novembra 2016), na dan slovenske hrane in v okviru Tradicionalnega slovenskega zajtrka. Tudi letos boste v društvih prejeli zgibanko »Čebelica, moja prijateljica praznuje 10 let«. **Ob tej priložnosti vas vabimo, da šole in vrtce obiščete tudi to leto.** Odziv na našo pobudo, da na dan Tradici-

onalnega slovenskega zajtrka nastopi **najštevilnejši pevski zbor**, ki bo usklajen kot čebelja družina zapel vsem dobro znano in priljubljeno pesem »Čebelar« ansambla Lojzeta Slaka – vsak v svojem kraju, a ob istem času –, je več kot **ODLIČEN** in nad **VSEMI PRIČAKOVANJI!** Do zaključka redakcije smo prejeli **skoraj 100 prijav šol in vrtcev, v katerih bo pesem skupaj zapelo skoraj 10.000 otrok. Pridružite se nam! Več nas bo, bolj bomo slišni!**

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Članarina Čebelarke zveze Slovenije za leto 2017

Upravni odbor Čebelarke zveze Slovenije je na svoji 3. redni seji, 22. septembra 2016, sprejel sklep o članarini ČZS za leto 2017. Enotna članarina ČZS za leto 2017 je 36 EUR. Znižana članarina za člane, starejše od 80 let, ter za čebelarje invalide I. stopnje je 20 EUR, znižana članarina za učence, dijake in študente je 15 EUR, za družinske člane (čebelarje, ki živijo v skupnem gospodinjstvu) pa 10 EUR.

Blagajnike oziroma vodstva čebelarških društev prosimo, da članarino zberejo najpozneje do konca januarja 2017 ter jo nakažejo na transakcijski račun ČZS, št. SI56 0318 6100 2214 727. V okence Sklic na št. obvezno vpišite SI 99. Naročnika za Slovenskega čebelarja za naročnike nečebel-

larje za leto 2017 je 45 EUR, za tujino pa 50 EUR. Posamezna številka SČ stane 4 EUR za člane, za nečlane pa 7 EUR. Blagajnikom in vodstvom čebelarških društev se zahvaljujemo za njihovo požrtvovalno delo.

Da bi v našo organizacijo – Čebelarke zveze Slovenije – vključili čim več čebelarjev, je upravni odbor ČZS sklenil, da čebelarškemu društvu za vsakega novega člana ob plačilu članarine ČZS pripada nagrada v vrednosti 21 EUR. Za nove člane torej društva v letu 2017 nakažejo ČZS 15 EUR, razliko do enotne članarine v vrednosti 21 EUR pa obdržijo kot nagrado.

Upravni odbor ČZS

Regijski posveti v letu 2016

Datumi in kraji letošnjih regijskih posvetov:

- **primorska ČD** – sredo, 2. novembra 2016, ob 16. uri, v Sejni dvorani Mestne občine Nova Gorica;
- **podravska ČD (ZČD Ptuj)** – torek, 8. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih Restavracije Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj;
- **ČD ljubljanskega in zasavskega območja** – sredo, 9. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih Čebelarke centra Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica;
- **pomurska ČD** – torek, 15. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih KGZ Murska Sobota, Štefana Kovača 40, Murska Sobota;
- **koroška ČD** – sredo, 16. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih KGZ Dravograd;
- **dolenjska in belokranjska ČD** – torek, 22. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih Centra biotehnike in turizma Grm Novo mesto, Sevno 13, Novo mesto;
- **posavska ČD** – sredo, 23. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih OŠ Leskovec pri Krškem, Pionirska cesta 4, Leskovec pri Krškem;
- **gorenjska ČD** – torek, 29. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih Čebelarke centra Gorenjske (ČRIC), Rožna dolina 50a, Lesce;

- **ČD celjskega območja** – sredo, 30. novembra 2016, ob 16. uri, v prostorih Šole za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje, Ljubljanska 97, Celje;
- **ČD notranjskega in obalno-kraškega območja** – torek, 6. decembra 2016, ob 16. uri, v Mali dvorani Narodnega doma v Logatcu;
- **podravska ČD (ČZD Maribor)** – sredo, 7. decembra 2016, ob 16. uri, v prostorih Pohorske vile, Pivola 8, Hoče.

Dnevni red regijskih posvetov čebelarških društev v letu 2016:

- Pozdravni nagovor predstavnika ČZS.
- Poročilo o realizaciji delovnega načrta ČZS za leto 2016.
- Predstavitve predloga delovnega načrta ČZS za leto 2017.
- Poročilo VF NVI o zdravstvenem varstvu in stanju čebeljih družin.
- Čebelje paše in izvajanje čebelarških pašnih redov.
- Dogovor o kraju regijskih posvetov v letu 2017.
- Pobude in razprava.

Upravni odbor ČZS

Prepričljiva podpora FAO razglasitvi svetovnega dne čebel

Foto: Arhiv MKGP

Slovenska delegacija v Rimu po pridobitvi podpore za razglasitev svetovnega dne čebel

Odbor za kmetijstvo pri FAO je v Rimu podprl razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel

V obdobju od 26. do 29. septembra 2016 je zasedal odbor za kmetijstvo (Committee on Agriculture, COAG), ki deluje v okviru FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations, Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo). Odbor, ki zaseda na vsake dve leti, sestavljajo predstavniki 197 držav. Ker je bila na dnevni red tokratnega zasedanja uvrščena tudi pobuda za razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel, se je v podporo tej točki v Rim odpravila 12-članska delegacija Slovenije z ministrom za kmetijstvo mag. Dejanom Židanom in predsednikom ČZS Boštjanom Nočem na čelu.

Ministrstvo je v podporo tej točki v sredo, 28. septembra 2016, odprlo poseben paviljon, po-

imenovan »Čebelji svet«, v katerem ob pomoči najnovejše tehnologije slehernemu obiskovalcu približajo življenje čebel. Poleg tega je ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano zvečer pripravilo še sprejem za delegate odbora COAG. Da bi pridobil čim širšo podporo pobudi, je imel minister tudi nekaj dvostranskih pogovorov s predstavniki različnih držav.

Naš predlog je bil na dnevnem redu zasedanja odbora v četrtek, 29. septembra, ko ga je minister Židan podrobneje predstavil vsem članom. Sledila je razprava, v katero se je vključilo kar 22 delegatov posameznih držav (Avstrija, Avstralija, Črna gora, Afganistan, ZDA, Mehika, Italija, Bol-

Foto: Arhiv MKGP

Posebno priznanje Sloveniji je izrazil tudi generalni direktor FAO g. José Graziano da Silva, ki je bil po ogledu »Čebeljega sveta« in degustaciji slovenskega medu navdušen. V zahvalo za vso podporo mu je g. Noč v imenu ČZS izročil srebrnik 20 čebelc.

Slovenija »ambasador« zavedanja o pomenu čebel

Danes (29. 9. 2016) je bilo v Rimu lepo biti Slovenec, še lepše pa slovenski čebelar. Današnja predstavitev pobude SVETOVNI DAN ČEBEL (katere pobudnik je Čebelarstva zveza Slovenije), ki jo je na zasedanju FAO v Rimu predstavil minister Dejan Židan, je izjemno navdušila predstavnike več kot 130 držav. V razpravi je sodelovalo več kot 20 delegatov, pa tudi predstavniki treh skupin držav (ki zastopajo približno 150 držav), ki so množično podprle slovensko pobudo.

Sam menim, da se še ne zavedamo prav dobro, kolikšno podporo nam daje svet in kakšna

promocija Slovenije je to. Ni veliko naših projektov, za katere bi vedel ves svet, in še manj je takih, ki bi jih soglasno podpiral. Svetovne delegacije z izbranimi besedami kar tekmujejo med seboj, kdo bo dal večjo podporo pobudi Slovenije! Hvala številnim generacijam slovenskih čebelarjev, ki so po svetu ustvarile tak ugled. Hvala ministru Dejanu Židanu in ekipi MKGP: Tanji Strniša, Snežani Popovič, Luki Kočvarju in drugim, ki so v ta projekt vložili veliko svojega dela in energije. Hvala sodelavcem na ČZS ... Slovenija postaja »ambasador« zavedanja o pomenu čebel v svetu, in to ob podpori vsega sveta! Uspelo ji bo s tem izjemnim predlogom, saj svetovni dan čebel združuje Slovence in povezuje svet.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Slovenski čebelnjak v Vatikanu?

Ob koncu zasedanja FAO se je delegacija v Rimu, v spremstvu slovenskega veleposlanika pri Svetem sedežu njegovo ekselenco Tomažem Kunstljem, srečala še s kardinalom Petrom Kodwom Appiahom Turksonom, predsednikom papeškega sveta za pravičnost in mir. Med pristojnosti tega papeškega sveta sodijo področja naravnih virov, hrane in razvoja. Kardinalu so najprej predstavili pobudo Slovenije, da bi generalna skupščina OZN razglasila 20. maj za svetovni dan čebel, ter soglasno podporo odbora COAG pri FAO. Minister je kardinalu v spomin na obisk podaril majhen lesen čebelnjak Antona Janše, ob tem pa mu je posredoval predlog slovenskih čebelarjev, da bi kot simbolno podporo čebelarstvu in pobudi Slovenije pravi slovenski čebelnjak postavili v vrtovih Vatikana.

točni dan čebel. Lepo bi bilo, če bi jasno podporo pobudi izrazili tudi vsi slovenski čebelarji in si priskrbeli majhno ali večjo priponko ter jo s ponosom nosili na različnih dogodkih. Priponke lahko naročite v tajništvu ČZS.

Dr. Peter Kozmus

Interaktivni paviljon za promocijo pobude za razglasitev svetovnega dne čebel, poimenovan »Čebelji svet«, je zamisel Luke Kočevarja, vodje službe za odnose z javnostmi in promocijo pri MKGP ter njegove ekipe. Na ta način Slovenija obiskovalce informira o pobudi za razglasitev svetovnega dne čebel ter jim približa vsebine o pomenu čebel, čebelarstva in opravevanja za človeštvo ter v boju proti lakoti.

garija, Rusija, Kuba, Bangladeš, Kitajska, Venezuela, Madagaskar, Alžirija ...). Vsi po vrsti so izrazili veliko podporo pobudi, številni med njimi pa so tudi pohvalili Slovenijo, ker si prizadeva za cilje, ki so v interesu vseh ljudi sveta. Posebno priznanje Sloveniji je izrazil tudi generalni direktor FAO g. José Gra-

ziano da Silva, ki si je ogledal paviljon »Čebelji svet« ter nedvoumno podprl našo pobudo. Ta dan so si predstavniki številnih držav s ponosom pripeli priponko v podporo pobudi, da 20. maj postane sve-

Majhna in večja priponka v podporo pobudi za razglasitev svetovnega dne čebel

Iz sporočila za javnost Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 29. septembra 2016

Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano mag. Dejan Židan z delegacijo se je 29. 9. 2016 v Rimu udeležil zasedanja Odbora za kmetijstvo (COAG) pri Organizaciji Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), na katerem so obravnavali tudi pobudo Slovenije za razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel. Člani odbora so pobudo podprli soglasno. Ob koncu zasedanja se je minister zahvalil za podporo vseh 194 držav članic FAO Sloveniji in pobudi, ki združuje ves svet. »Danes je zgodovinski dan za odbor COAG in ta današnja velika podpora bo ostala zapisana v zgodovini,« je v svojem sklepnem nagovoru dejal mag. Dejan Židan.

Sicer pa je minister ob tej priložnosti še dejal, da je naša moralna obveznost zagotoviti prihodnjim

generacijam tako čisto in zdravo okolje kot tudi raznovrstno in s hranljivimi snovmi bogato hrano, pri čemer imajo pomembno vlogo prav čebele in drugi opravevalci. »Slovenija meni, da bi z razglasitvijo posebnega dne, namenjenega čebelam in drugim opravevalcem, na globalni ravni pomembno prispevali h krepitvi zavedanja javnosti o pomembnosti ohranjanja čebel in drugih opravevalcev ter vloge čebelarskega sektorja za kmetijstvo.«

Ob robu zasedanja je ministra mag. Dejana Židana dan prej v okviru splošne avdiience v Vatikanu sprejel papež Francišek. Ob tej priložnosti ga je mag. Židan seznanil s pobudo Slovenije za razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel ter mu podaril slovenski med s sporočilom o pobudi za razglasitev svetovnega dne čebel in slovensko potico, ki jo je papež sprejel z veseljem, saj pozna Slovenijo in potico kot tipično slovensko jed.

Kako nagovoriti kupce?

Nataša Klemencič Štrukelj*, natasa.strukelj@czs.si

Jesen je za marsikoga najlepši čas leta, saj se nam barve, ki jih pričara narava, ponujajo v vseh čudovitih odtenkih. Barvite so tudi naše police v shrambah, pogled nanje pa nam daje občutek, da smo dobro pripravljene na zimo. Pred čebelarji je sezona trženja, ki jo nekateri sprejemajo z največjim veseljem in pričakovanji, za druge pa je to zgolj delo, ki ga morajo opraviti po sezoni. Po podatkih ankete, ki jo izvajamo v okviru Medenega zajtrka, je v Sloveniji skoraj 80 odstotkov sodelujočih odgovorilo, da med kupujejo neposredno pri čebelarju. Zato smo za čebelarje pripravili nekaj koristnih nasvetov o tem, kako nagovoriti kupce.

Foto: MB

Polepšajte praznike kupcem z malo pozornostjo (fotografija je simbolična)

- Pomembno je, da ugotovite, kakšna pričakovanja ima glede nakupa vaših izdelkov kupec. To boste ugotovili v pogovoru z njim in z zastavljanjem vprašanj. Pri neposredni prodaji ima čebelar možnost, da dobro spozna svoje kupce in njihova pričakovanja ter se po potrebi prilagodi njihovim željam. Seveda je vse odvisno od tega, koliko ste se tudi sami pripravljene približati kupcu, in od tega, ali je za vas npr. želja kupca po medu v manjših kozarčih (darilo) priložnost v poslu ali pa je to za vas ovira oz. problem, ki se ga ne želite lotiti. Vsako kupčevo željo sprejmite kot priložnost!
- Občasno si vzemite čas za temeljit pogovor s kupcem, čeprav ga nimate vedno na voljo. Kupci radi vidijo, da jim prisluhnete in upoštevate njihove pripombe. Prav tako cenijo osebni pristop, to je tisto, česar jim ne bodo omogočili v velikih trgovskih centrih.

- Vzpostavite zaupanja vreden odnos, ki vam bo pomagal pridobiti stalne kupce, tako da se bodo vedno znova vračali k vam in povsod razlagali, da imate najboljši med. Kako vzpostaviti zaupanja vreden odnos? Svojih kupcev nikar ne podcenjujte, kajti zelo dobro vedo, kdaj ste iskreni in kdaj ne. Zato bodite, če se le da, pristno iskreni, pozitivni, dobre volje, preprosti ... Kupci namreč kupujejo od ljudi, ki so jim všeč in ob katerih se dobro počutijo. Saj ste verjetno že slišali, da nas stane pridobitev novega kupca šestkrat toliko kot prodaja že znanemu kupcu, zato so stalni kupci neprecenljivi.
- Upoštevajte mnenje kupcev in jim tudi povejte, da cenite njihovo mnenje, znanje in pobude. Tudi če ima kupec kakšno posebno znanje in je strokovnjak na povsem drugem področju, vedno razmišljajte, kako bi njegov predlog uporabili tudi sami. Bodite odprti za predloge.

* Svetovalka JSSČ za ekonomiko

OBVESTILO – Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Bliža se konec leta, zato vse uporabnike obveščamo, da morajo do konca leta (31. 12. 2016) posredovati poročila o porabljenih prelepkah SMGO in količini z njimi označenega medu. Obrazec za poročanje (obrazec 5) najdete na spletni strani ČZS.

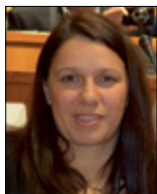
	Število novih članov SMGO septembra 2016	Število članov, ki so izstopili septembra 2016	Število vseh članov SMGO septembra 2016
	4	0	301
Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek, in sicer po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.			

- Predstavite svojo dejavnost kupcem. Čebelarstvo je dejavnost, ki ima bogato zgodovino, tradicijo, znanje, avtohtono kranjsko čebelo, dobro razvejano mrežo čebelarjev, ki je še kako pomembna za zagotavljanje opravevanja in vzpostavljanja ravnovesja v naravi, ne nazadnje pa so čebelarji tisti, ki pridobivajo dragocene čebelje pridelke in izdelke ... Če boste znali kupcem predstaviti »zgodbo o čebelarstvu«, vam bodo hvaležni, saj radi slišijo zgodbe in si dobre vedno tudi zapomnijo. V čebelarstvu je veliko zanimivih zgodb, zato imejte vedno kakšno v zalogi, če bo tudi hudomušna, pa bo še toliko bolj zanimivo.
- Ker se bliža čas božično-novoletnih praznikov, po-

darite svojim stalnim kupcem kako darilce, bodisi svečko, med v majhni lični embalaži ali kaj drugega. Z majhno pozornostjo boste kupcem polepšali praznike, tako da se bodo z veseljem vračali in postali vaši glasniki v dobrem.

Za navdih ali v razmislek vas vabim, da preberete še tole modrost:

»Osebnost imam najraje jagode s smetano, spoznal pa sem, da imajo ribe iz meni neznan razlogov raje črve. Kadar grem ribarit, zato ne razmišljam o tem, kaj imam rad jaz, ampak kaj imajo rade ribe.« (Dale Carnegie, predavatelj in pisatelj) ■

Kako prepričamo kupca, da bo kupil naš med?

Tanja Magdič*, tanja.magdic@czs.si

V tem obdobju se čebelarji prizadevno pripravljamo na trženje čebeljih pridelkov in izdelkov, saj sta pred nami dva najpomembnejša meseca za prodajo. Da bo ta boljše stekla, moramo vedeti, kaj je tisto, s čimer bomo prepričali kupca.

Eden izmed najpomembnejših razlogov za nakup je brez dvoma **embalaža!** Večina ljudi je dokazano **vizualni tip kupca**, to je takšnega, ki svet po večini zaznava prek slik in podob. Po raziskavah strokovnjakov je v sodobnem hitrem interaktivnem svetu takšnih ljudi kar približno 60 odstotkov. Vsi ti torej kupujejo z očmi in tem je v množici izdelkov gotovo **eno pglavitnih vodil za nakup videz** – torej embalaža. Slovenski čebelarji imamo na voljo posebno, za kupce prepoznavno stekleno embalažo. Na voljo so štiri različne velikosti kozarca za med ter steklenica za medeni liker in medeno žganje.

Poleg tega številne raziskave tako na področju nakupa živilskih izdelkov kot tudi na področju nakupa medu kažejo, da sta slovenskemu kupcu najpomembnejša **poreklo in kakovost**. Slovenski čebelarji imamo z vključitvijo v **kakovostne sheme** Kočevski gozdni med, Kraški med ali Slovenski med edinstveno priložnost, da kupcu ponudimo prav to: kakovosten med znanega porekla. Omenjene sheme namreč že s svojim imenom poudarjajo izvor našega medu!

Foto: MB

Zavedati se moramo, da bo **kupec kupil tisti izdelek, ki mu bo prinesel največje zadovoljstvo**. Izkoristimo torej možnosti, ki nam jo ponujata posebna embalaža in vključitev v kakovostne sheme! ■

Čebelarstva tehnika

- ločen brezžični display
- spremljanje moči družin in donosa
- pravočasno ukrepanje ob rojenju **samo**
- pravilno krmljenje
- za vse vrste panjev **95,40 EUR**

www.apiscale.eu 041/844-482
Matevž Strgar s.p., Primičeva ulica 10a, 1291 Škofljica

* Svetovalka JSSČ za ekonomiko

Letno srečanje povezave SUPER-B v Romuniji

Danilo Bevk*, danilo.bevk@nib.si

V začetku septembra sem se kot edini predstavnik naše države v mestu Cluj v Romuniji udeležil letnega srečanja povezave SUPER-B. Povezava združuje raziskovalce, ki so vključeni v varovanje oprasevalcev in trajnostno upravljanje z njimi, namen združenja pa je povezovanje znanja na področju oprasevanja. Dvodnevno srečanje je potekalo neposredno pred kongresom EurBee.

Za prvi dan so organizatorji pripravili dve celodnevni delavnici. Prva je bila namenjena pregledu različnih dejavnikov, ki ogrožajo oprasevalce, ter primerjavi medonosnih in divjih čebel, druga pa pregledu in oceni ekološko pomembnih površin z vidika varovanja oprasevalcev v okviru skupne evropske kmetijske politike. Sam sem se udeležil prve delavnice, ki je potekala v obliki predavanj in daljših razprav udeležencev.

Dr. Peter Neumann iz Švice je predstavil stanje medonosne čebele v Evropi v prostoru in času. Poudaril je veliko naravno genetsko pestrost čebel, ki se kaže tudi v čebeljih podvrstah, vendar se ta zaradi množične vzreje samo majhnega števila linij (kranjske, italijanske in buckfaške) hitro izgublja. Poleg tega tako rekoč ni več divjih »populacij« medonosne čebele. Ker je genetska pestrost ključnega pomena za prilagajanje na dejavnike ogrožanja, se zaradi njenega zmanjševanja izgublja sposobnost čebel za kljubovanje spremembam. Zato je ohranjanje genetske pestrosti nujen ukrep pri varovanju čebel.

Kot je dejal, na stari celini še ne moremo govoriti o pravem izginjanju čebel, saj se število čebeljih družin na splošno ne zmanjšuje, temveč predvsem o izgubah čebeljih družin, ki jih čebelarji za zdaj še nadomeščajo. Število čebeljih družin se v nekaterih državah ali regijah sicer res zmanjšuje (ponekod pa se povečuje), vendar je po njegovem mnenju to predvsem posledica družbenoekonomskih dejavnikov, ki vplivajo na to, koliko ljudi se bo ukvarjalo s čebelarstvom. Izgube so iz leta v leto in od regije do regije zelo različne, poglavitni razlog zanje pa so varoje v kombinaciji z virusi. Kljub temu da varoje ne zajedajo divjih čebel, pa zaradi širjenja virusov, ki se lahko z medonosne čebele prenesejo na divje čebele, posredno ogrožajo tudi populacije čmrljev in drugih divjih čebel.

* Dr., Nacionalni inštitut za biologijo

V nasprotju z medonosno čebelo je stanje populacij divjih čebel veliko slabše raziskano. Glede na to, da v Evropi živi približno 2000 vrst, z njimi pa se ukvarja precej manj raziskovalcev, je to pričakovano. To je s statistiko znanstvenih objav slikovito predstavil Belgijec **dr. Denis Michez**. V bazi znanstvenih članok Scopus je tako več kot 11 tisoč objav o medonosni čebeli (ena vrsta), nekaj več kot dva tisoč objav o čmrljih (v Evropi jih je 68 vrst) in samo približno tisoč o preostalih čebelah (v Evropi jih je približno 1900 vrst). Pomanjkanje podatkov je bila tudi največja težava pri pripravi Evropskega rdečega seznama čebel (European Red List of Bees), ki ga je predstavil **dr. Stuart Roberts** iz Velike Britanije. Rdeči seznam je izšel lani in je v elektronski obliki dostopen na spletu.

Težav bi bilo manj, če bi imele vse države razvit vsaj osnovni monitoring oprasevalcev.

Dr. Claire Carvell je predstavila monitoring populacij oprasevalcev in oprasevanja v Veliki Britaniji, ki je po tovrstnih dejavnostih med vodilnimi. Verjetno je k temu pripomoglo tudi to, da so doslej že izgubili zelo velik del biotske pestrosti, zato preostanek toliko bolj cenijo in varujejo. Monitoring poteka na različnih ravneh: od preprostega naključnega zbiranja podatkov ljubiteljev narave, ki jim priskrbijo predvsem podatke o razširjenosti vrst, bolj organiziranega zbiranja podatkov prostovoljcev, ki jim lahko posredujejo tudi podatke o številčnosti, do najbolj zahtevnih raziskav strokovnjakov, povezanih z oprasevanjem. Seveda monitoring sam po sebi še ne pomeni varovanja, vendar je nujen, če želimo vedeti kaj se v naravi dogaja, in temu primerno ukrepati.

Drugi dan srečanja je bil organiziran v obliki 24 predavanj, na katerih smo udeleženci predstavili svoje dejavnosti. **Dr. Robert Paxton** iz Nemčije je govoril o problematiki prenosa virusov z medonosnih na divje čebele in nasprotno, saj številne čebelje viruse najdemo tudi pri divjih čebelah. Doslej je še vedno slabo raziskano, kako se divje čebele okužijo in kaj okužba povzroči pri njih. Ob tem naj omenim, da bodo prve raziskave o zdravstvenem stanju čmrljev pri

nas narejene prihodnje leto v okviru nedavno sprejetega projekta iz Ciljnega raziskovalnega programa.

Dr. Peter Neumann je kot novo nevarnost za opraševalce v Evropi predstavil malega panjskega hrošča. Znano je, da napada tudi čmrlja gnezda in da vsaj v laboratorijskih razmerah v čmrljem gnezdu uspešno sklene celoten življenjski krog. Čmrlji se sicer bojujejo proti hrošču, vendar je njihova obramba prešibka, da bi preprečili škodo. Kakšen je vpliv hrošča na divje populacije čmrljev, še ni znano.

Sam sem kot somonter predstavil prve rezultate raziskave študentke Pedagoške fakultete **Martine Furlani**. V njej s pomočjo ankete ugotavlja razumevanje pomena opraševanja in pestrosti opraševalcev pri osnovnošolcih. Udeleženci so bili nad rezultati navdušeni. Izražali so prepričanje, da bi bil rezultat v njihovih državah gotovo veliko slabši ter da bi bilo enako raziskavo dobro izvesti tudi v drugih državah. Vodja povezave SUPER-B **dr. Jacobus Biesmeijer** je pripomnil, da bi slovenski otroci lahko učili nizozemske kmete, za katere se je v eni od podobnih an-

ket izkazalo, da precej slabo poznajo opraševalce. Ko bo raziskava končana, bodo njeni rezultati predstavljeni tudi v Slovenskem čebelarju. Veliko zaslug za dober rezultat ima gotovo ČZS, saj izvaja številne dejavnosti, ki potekajo tudi v šolah. Omenil sem tudi prizadevanja ČZS in Slovenije za razglasitev svetovnega dneva čebel.

Srečanje se je končalo s sejo upravnega odbora povezave, na kateri smo pregledali poročilo o dejavnostih v minulemu letu in začrtali načrte za prihodnje leto.

Zahvala

V februarski številki Slovenskega čebelarja ste bili povabljeni k sodelovanju v anketi o opraševanju, ki poteka v okviru povezave SUPER-B. Odzvalo se je več kot 300 slovenskih čebelarjev, to pa je bil drugi najboljši odziv v Evropi. Vsem, ki ste anketo izpolnili, se najlepše zahvaljujem. Raziskava poteka pod vodstvom Univerze v Readingu (Velika Britanija), ko bodo rezultati znani, pa bodo predstavljeni tudi v Slovenskem čebelarju. ■

7. evropska čebelarska konferenca EURBEE v Romuniji

Maja Smodiš Škerl*, maja.smodis.skerl@kis.si

Od 7. do 9. septembra letos je bila v Romuniji sedma konferenca EURBEE, ki združuje doktorske študente in raziskovalce na področju čebelarstva z vsega sveta. Konferenca se je odvijala v mestu Cluj-Napoca v osrednjem delu Transilvanije. Gostiteljica konference je bila Univerza kmetijskih ved in veterinarske medicine (UASMV CN), ki je bila ustanovljena pred 145 leti in slovi kot ena izmed najboljših univerz v Romuniji. Predsednik 7. konference EURBEE je bil **Daniel Severus Dezmirean**. Na konferenci je sodelovalo več kot 300 doktorskih študentov in znanstvenikov, ki so predstavili rezultate svojih raziskav. Tej konferenci je sledila še 12. konferenca COLOSS (COlony LOSSes, Združenje za raziskave čebel), na kateri je sodelovalo približno 90 članov z vsega sveta. Na njej smo se o tekočih dejavnostih posvetovali v delovnih skupinah, npr. o vzreji čebel ter o zatiranju varoj, malega panjskega hrošča in azijskega sršena, o izvajanju monitoringa itd. Oblikovali smo načrt prihodnjih dejavnosti in govorili tudi o možnostih sodelovanja ter prenosa znanja v prakso. V nadaljevanju predstavljam vsebino konference po vsebinskih sklopih (nevrobiologija, genomika, vedenje čebel, popu-

lacijska genetika, ekologija opraševalcev, biološka aktivnost čebeljih pridelkov in patologija čebel).

Pesticidi in nevrobiologija čebel

V minulih 50 letih je čebela postala pomemben model za različne raziskave vedenja, zaznavanja, učenja in sposobnosti pomnjenja. Čebele so postale eden izmed najbolj preučevanih modelov žuželk, saj je bilo doslej zbranih že precej podatkov o anatomiji,

Od leve: dr. Maja Smodiš Škerl, dr. Manuela Čitar, Tanja Tehovnik, prof. dr. Aleš Gregorc

* Dr., Oddelek za živinorejo, Čebelarstvo, Kmetijski inštitut Slovenije

fiziologiji in etologiji živčnega sistema pri čebelah. V zadnjem času je aktualno preučevanje vpliva pesticidov, ki jih uporabljajo v kmetijstvu, na živčni sistem čebel, saj imajo ti pogosto lahko pogubne posledice. Sodelujoči v tej sekciji so predstavili najnovejše rezultate svojih raziskav o razumevanju delovanja čebeljega živčnega sistema v normalnih razmerah in pod vplivom pesticidov. **Gordana Glavan** je skupaj s sodelavci z Biotehniške fakultete predstavila različne vplive organofosfata diazionon na aktivnost membransko vezane in vodotopne acetiholinesteraze v glavi in oprsju medonosne čebele.

Odpornost čebel proti boleznim in njihovo prilagajanje okoljskim spremembam

Na področju genomike čebel so aktualna preučevanja načinov prilagajanja čebel na okoljske spremembe. S primerjalnimi študijami različnih populacij je mogoče pridobiti značilnosti genskih zapisov odpornosti proti boleznim in značilnosti selekcije. Predavatelji so predstavili tako nove tehnike in orodja nove generacije sekvencioniranja kot tudi pomen delovanja genov in njihovega reguliranja. Populacijska genetika je zelo pomembno področje preučevanja biodiverzitete in problematike opraševalcev. Za učinkovito opraševanje rastlin na kmetijskih in drugih površinah v naravi je treba ohraniti in zaščititi populacije opraševalcev. Med njimi so bili obravnavane medonosne čebele, čebele samotarke, neželate

čebele (*Melipona*) in čmrlji. **S sodelavci s Kmetijskega inštituta Slovenije sem sodelovala s predstavitvijo rejskega dela, selekcije in kakovosti matic kranjske čebele v Sloveniji.** V okviru te sekcije so bile še predstavitve iz geometrijske morfo-metrike, mikrosatelitov, sekvencioniranja celotnega genoma in podobnih tehnik.

Okoljske spremembe se po vsem svetu kažejo v izgubi in degradaciji naravnih in polnaravnih habitatov, v podnebnih spremembah in vedno večji intenzivnosti kmetijstva. Zaradi invazivnih vrst je raznovrstnost čebel še dodatno ogrožena. V sekciji Ekologija opraševalcev je bilo 15 ustnih predstavitev, 12 posterjev in dve predavanji z vabljenima predavateljema. Razpravljali so o ekologiji opraševanja divjih rastlin in kultur, o vplivih invazivnih vrst in rabe tal na raznovrstnost opraševalcev ter o ekologiji medonosne čebele v kmetijskem okolju.

Biolška aktivnost čebeljih pridelkov

Čebelje pridelke zaradi njihovih biološko aktivnih značilnosti vse pogosteje uporabljajo tudi v medicini in farmaciji. Med skupinami aktivnih sestavin ali posameznih spojin in bioaktivnimi lastnostmi čebeljih pridelkov obstajajo interakcije, te pa so pomembne za antibiotično aktivnost proti povzročiteljem boleznih in parazitom. Za ta namen uporabljajo moderne tehnike za identifikacijo in kvantifikacijo kemičnih sestavin. V sekciji »Biolška aktivnost če-

Z DRAJVom do dodatnega 25 % popusta na avtomobilska zavarovanja.

Preverite izzive na drajv.triglav.si in osvojite privlačne nagrade

Vse bo v redu

triglav

drajv.triglav.si

beljih pridelkov« so sodelujoči obravnavali vpliv žlez z zunanjim izločanjem na čebelje pridelke, ki izvirajo iz rastlin. Poudarek je bil na prednostih njihove uporabe v prehrani in moderni medicini.

Probiotiki in zdrave čebel

Najobsežnejša sekcija je bila sekcija Patologija, v okviru katere je bilo 29 predavanj in 74 posterjev. Sodelujoči so med drugim obravnavali tudi različne poglede na zdravje čebel. Osrednje teme predavanj so bile diagnostika, zdravstveno varstvo in interakcije gostitelj-parazit. Predstavili so tudi vplive pesticidov na zdravje čebel in interakcije med različnimi dejavniki, ki vplivajo na odmiranje čebel. **Pierre Giovenazzo** iz Kanade je skupaj s sodelavci predstavil razvoj posebnega probiotika za čebele ter občutno izboljšanje preživetja družin, njihovega razvoja in odpornosti proti boleznim. Kanadski strokovnjaki prav zdaj razvijajo orodja za spremljanje ravnovesja črevesnih mikrobov pri čebelah. Orodja bodo čebelarju v pomoč pri ugotavljanju zdravstvenega stanja družin. Omogočila bodo zaznati zdrave družine in tiste, ki potrebujejo posebej prilagojeno sestavo probiotika, takšnega, ki bo ugodno vplival na porušeno ravnovesje koristnih mikrobov v njihovem črevesju in posledično na odpornost. V laboratorijskih razmerah so nekaj probiotikov preizkusili pri čebelah, okuženih z azijsko nosečo, in tudi pri neokuženih čebelah. Prvi izsledki raziskave so pokazali, da štirje testirani probiotiki izboljšajo preživetje obeh skupin čebel, vključenih v poskus. Z Biotehniške fakultete sta predstavili zadnje raziskave **Manuela Čitar** in **Tanja Tesovnik**. Manuela je opisala rezultate primarnih celičnih linij, ki so jih izolirali iz medonosne čebele (*A. m. carnica*), Tanja pa je predstavila izražanje genov pri delavkah medonosne čebele, ki so bile izpostavljene neonikotinoidu tiamektosamu in varojam.

Znanost o znanju čebelarjev in spolnem življenju varoj

Francoška znanstvenica **Magali Ribiere - Chabert** s sodelavci je poročala o spremljanju in opazovanju 5798 čebelnjakov v 17 evropskih državah. Tako so v okviru programa EPILOBEE, ki so ga financirale sodelujoče države in Evropska komisija, dve leti spremljali izgube čebeljih družin. Ugotovili so, da so zimske izgube obsegale od 2 do 32 %

Udeleženci 12. konference COLOSS, ki je potekala 10. in 11. septembra 2016

ter da bodo velikim poletnim izgubam družin zelo verjetno sledile tudi visoke zimske izgube. Ljubiteljski čebelarji z manjšim številom čebeljih družin ter z manj izkušnjami in čebelarskega znanja so imeli kar dvakrat več zimskih izgub kot poklicni čebelarji. V opazovanih čebelnjakih ljubiteljskih čebelarjev so zaznali tudi simptome bakterijskih okužb in napadenosti z varojami. Po njihovem mnenju na izgube družin najbolj vplivajo izkušnje in znanje čebelarja, zato je treba stanje spremljati na mednarodni ravni in si prizadevati za izboljšanje znanja in usposobljenosti čebelarjev. **Bettina Ziegelmann** in **Peter Rosenkranz** iz Nemčije sta predstavila oceno različnih načinov nanosa in časa delovanja spolnega feromona v razvojnem krogu pršice *Varroa destructor*. Odrasla samica *V. destructor* izloča ženski spolni feromon, ki vsebuje tri maščobne kisline in etil estre. Ena snov ali kombinacija te sestave feromona lahko zmoti vedenje samca. Predhodni poskusi so pokazali, da se število oprasjenih samic zmanjša, če čebeljo zalego pred okužbo z varojami popršimo z oleinsko kislino. V nadaljevanju študije so preizkusili različne metode nanašanja in različno sestavo spolnega feromona: 1. Oleinsko kislino so dodali v staljen čebelji vosek in nato pripravili satnico. 2. Oleinsko kislino so popršili neposredno na satnico. 3. Oleinsko kislino so popršili po pokriti zalegi. 4. Mešanico vseh sestavin hormona so popršili po praznih satnih celicah.

Uspešnost parjenja *V. destructor* so ugotavljali tako, da so pri mladih samičkah iz umetno okužene zalege šteli semenčice. Po dodajanju oleinske kisline v stopljeni vosek ali po nanosu te kisline na satnico se je število semenčic pri samičkah zmanjšalo, poleg tega pa se 20 % mladih samičk niti ni parilo. Mešanica vseh sestavin se je izkazala kot neuspešna, prav tako pa se parjenje ni zmanjšalo, če so oleinsko kislino nanесли neposredno na pokrito zalego. Ugotovili so tudi, da se z vsakim ciklom zalege nekoliko zniža stopnja neoprasjenih samičk. **Sklepajo**,

da utegne spolni feromon *V. destructor* postati dodaten pripomoček pri zatiranju varoj.

Švicarski raziskovalec **Paul Page** s sodelavci je dokazal, da ima azijska čebela (*Apis cerana*) razvit socialni sistem odmiranja, ki pripomore k preživetju celotne družine. Tako večina z varojami okuženih osebkov čebel *A. cerana* odmre že med razvojem v odraslo čebelo, nasprotno pa se medonosna čebela (*Apis mellifera*) proti temu zajedavcu bojuje tako, da skupaj s parazitom iz gnezda odstranjuje okužene osebkove. Gre za t. i. samomor delavk socialnih žuželk. Občutljive čebele v razvojni stopnji bube na tak način rešujejo celotno družino pred odmiranjem. Na novo opisan pojav je pravzaprav posebna oblika medgeneracijske socialne imunosti.

Geoffrey Williams iz Švice je skupaj s sodelavci iz Nemčije in Tajske preučeval vplive neonicotinoidnih pesticidov na razmnoževalno sposobnost trotoev medonosne čebele. Ugotovili so, da se po uporabi klotianidina in tiametoksama nista znatno zmanjšali telesna teža in število semenčic, občutno pa se je skrajšala njihova življenjska doba. Zmanjšala se je tudi viabilnost semenčic (sposobnost opraišitve) in v skupini s pesticidi tudi število živih semenčic. Sklepajo, da neonicotinoidni pesticidi negativno vplivajo na razmnoževanje samcev (trotoev), posledica česar je preleganje matic v čebelji družini. Omenjajo tudi verjetnost, da se zaradi omenjenih pesticidov zmanjšuje število divjih opraiševalcev v naravi.

S pametno odbiro do odporn(ejš)ih čebel

Na konferenci EurBee so se predstavili udeleženci evropskega projekta SMARTBEEES, v okviru katerega bodo analizirali zdajšnje stanje genske pestrosti evropskih čebel in možnosti za izboljšanje z uporabo primernih metod. Sodelujoči znanstveniki

preučujejo kočljivo področje odnosov med čebelami, pršicami in virusi. S temi raziskavami naj bi določili mehanizme, ki vplivajo, da sicer neškodljivi virusi postanejo v kombinaciji z varojami nevarni za čebele. Znanstveniki, ki sodelujejo v tem projektu, uporabljajo najmodernejše molekularno-genetske metode za preučevanje zmožnosti čebel, da razvijejo odpornost proti boleznim. Predstavili so prve podatke o odpornosti proti varojam pri različnih podvrstah medonosne čebele. Nemški znanstvenik **Ralph Büchler** je s sodelavci opisal raziskavo, izvedeno pri 335 čebeljih družinah. Vzorce različnih podvrst in lokalnih hibridov so zbirali od julija do septembra 2015 na Hrvaškem, Danskem, v Franciji, Nemčiji, Italiji, Litvi, Moldaviji, Norveški, Poljski, na Portugalskem, v Romuniji in Švici. V zalegi so pregledovali starost bub, stopnjo okuženosti z varojami in stopnje v razvoju varoj. Ugotovili so, da se povprečno 35,9 % pršic ne razmnožuje. Od teh jih je bilo 28,6 % takšnih, ki niso kazale nikakršnega znaka razmnoževanja, 48,7 % jih je imelo premlade potomce, pri 31,1 % pa je manjkal samček. Med genotipi so se pokazale značilne razlike, zato se bodo v nadaljevanju usmerili v nadaljnjo selekcijo te lastnosti.

Organizatorji konference EURBEE so poskrbeli za res pester in intenziven program. Splošen vtis je odličen. Poleg tega je Transilvanija zelo zanimiva romunska pokrajina, kjer živijo prijazni ljudje, sicer je dežela nekoliko posebna, vendar nepozabna. Prihodnja, osma konferenca EURBEE bo leta 2018 v Belgiji in že ima novega predsednika, ki je postal **prof. dr. Dirk de Graaf**. Udeležba na tovrstnih konferencah je priložnost za srečanja znanstvenikov in strokovnjakov na področju čebelarstva, za utrjevanje povezav ter možnost mreženja novih in interdisciplinarnih timov. ■

Novice iz sveta

Evropska unija

Svet za medicinske izdelke za veterinarsko rabo (CVMP) pri Evropski agenciji za zdravila je prejšnji mesec priporočil izdajo dovoljenja za trženje v Evropski uniji za novo sredstvo za zatiranje varoj s trgovskim imenom VarroMed. Učinkovini, ki ubijata varoje, sta dihidrat oksalne kisline in mravljinčna kislina. Sredstvo je v obliki tekočine, ki jo pokapal-

ljamo po čebelah v panjih. Obe sestavini sta, vsaka zase, že dalj časa znani kot učinkoviti sredstva za za-

tiranje varoj. Ker sta tudi naravni sestavini hrane, ne ogrožata zdravja ljudi, živali in tudi ne okolja, če sredstvo uporabljamo po navodilih proizvajalca. VarroMed je namenjen za uporabo v celovitem pristopu k zatiranju varoj, ki vključuje tudi apitehnične ukrepe, kot so izrezovanje trotovine ali omejevanje zaleganja matice. Uporabljamo ga lahko za zimsko zatiranje varoj v obdobju brez pokrite zalege (z enkratnim doziranjem) ali v pomladnih oz. jesenskih mesecih v obdobju s pokrito zalego (z večkratnim doziranjem), vendar v tem primeru lahko povzroči povečano smrtnost čebel. Da bi preprečili predoziranje, priporočajo, da zdravilo doziramo zelo previdno. Sredstvo lahko uporabimo le v brezpašnem obdobju.

Učinkovitost in varnost zdravila za zaščito čebel pred varojami so v različnih podnebnih razmerah po Evropi ugotavljali tako v laboratoriju kot v čebelnjakih. VarroMed je dosegel 80-odstotno učinkovitost, to pa je manj od praga učinkovitosti (90 %), kot ga priporoča CVMP. Nižja stopnja učinkovitosti je sprejemljiva, če ob uporabi zdravila izvajamo tudi apitehnične ukrepe. Priporočilo CVMP za podelitev dovoljenja za trženje po Evropski uniji bodo zdaj posredovali Evropski komisiji v sprejetje.

Vir: www.ema.europa.eu

Velika Britanija

Ministrstvo za okolje Združenega kraljestva je sporočilo, da so v grofiji Gloucestershire na jugozahodu Anglije opazili prvega azijskega sršena (*Vespa velutina*). Kot so zapisali v obvestilu za javnost, je azijski sršen manjši od običajnega sršena in ne ogroža človeka, zelo pa ogroža medonosne čebele. Pristojne oblasti se trudijo najti gnezda azijskega sršena in jih uničiti. Vzpostavili so različne »vroče linije«, na kate-

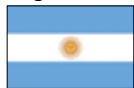
re je mogoče prijaviti odkritje gnezda ali pojavnost sršena. Azijski sršen se je leta 2004 najprej pojavil v južni

Franciji, od tedaj pa se precej razširil po Evropi, zlasti na območja z milejšo klimo. Letos poleti so ga prvič opazili na Kanalskih otokih Jersey in Alderney. Po mnenju oblasti je zaradi hladnejšega podnebja in zim manj verjetno, da bi se vrsta širila proti severu.

Po »Die Biene« prevedel in priredil V. Fajdiga

Vir: www.gov.uk/government/news/asian-hornet-identified-in-gloucestershire

Argentina

Tehniki čebelarke zadruga Pompero so v sodelovanju z raziskovalci najprestižnejših argentinskih inštitutov (Kmetijski inštitut Bordenave, Univerza de Sur in Univerza Mar del Plata) poslali na trg novo zdravilo za zdravljenje varoze. Kot so povedali, so rezultati odlični tudi ob navzočnosti zalege, v medu ne pušča nikakršnih ostankov in ne škoduje razvoju čebeljih družin. V tej latinskoameriški državi so varoje že tako odporne proti kumafosu, amitrazu in fluvalinatu, da zdravil na podlagi teh akaricidov ne morejo več uspešno uporabljati. Zdaj zajedavca dobro uničujejo samo sredstva na podlagi flumetrina, ki so jih šele nedavno poslali na tržišče.

Argentinsko zdravilo za varozo ALUEN CAP

Foto: Internet

MB

Novo zdravilo so poimenovali ALUEN CAP. Gre za trakove iz celuloze, prepojene z oksalno kislino, ki v panju delujejo šest tednov enakomerno in počasi oddajajo to učinkovino. V preteklosti so se številni znanstveniki trudili, da bi izdelali trakove s to kislino, npr. leta 2006 Italijan Marinelli s sodelavci, vendar brez uspeha. Po dolgotrajnih raziskavah se je to zdaj posrečilo Argentincem. Za vsako družino so potrebni štirje trakovi ALUEN CAP-a, dolgi 45 cm, široki 3 cm in debeli 1,5 mm. Vsak trak je treba okoli LR-satnika oviti tako, da oba skrajna konca traku segata do spodnje letvice satnika. Vsak trak vsebuje 10 g oksalne kisline, raztopljene v 20 ml glicerola, ki je pri nas bolj znan kot glicerol. Tako oksalno kislino kot glicerol uporabljajo tudi pri proizvodnji mravljinčne kisline ob visokih temperaturah.

Strokovnjakom je sčasoma uspelo povečati učinkovitost in stabilnost proizvoda za daljši čas tako, da so našli najboljše kombinacije ključnih parametrov: pravo razmerje med oksalno kislino in glicerolom, maksimalno dosegljivo temperaturo za raztopino, čas segrevanja in hitrost ohlajanja. Tako narejeni trakovi so učinkoviti še dve leti od dneva proizvodnje, če jih hranimo pri temperaturi od 0–40 °C. Če so novo zdravilo uporabljali poleti, ko je bila v panju tudi zalega, je odpadlo od 92–94 odstotkov varoj. ALUEN CAP je v Argentini že registriran, verjetno pa ga bodo kmalu registrirali tudi v drugih državah. ■

Franc Šivic

Vir: Vesco, U. (2016): ALUEN CAP Acide oxalique a libération lente. Abeilles&Cie, št. 173, julij-avgust 2016.

**DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA**

NOVO!
Osmukačniki

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313
tel.: 05 973 05 36 po 15 uri
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

**Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.**

Čebelarji začetniki o zimskem zatiranju varoj

Ker je zdravstveno varstvo čebel težavno vprašanje že za starejše, izkušene čebelarje, je to po pričakovanjih še težavnejše za čebelarje začetnike, ki še le nabirajo prve izkušnje. Nekaj čebelarjev začetnikov se je odzvalo na naš poziv, naj opišejo, kako (ne-)uspešno se spopadajo s to problematiko.

Renata in Mihael Močnik, ČD Slivnica pri Mariboru

Na začetku tega kratkega sestavka naj bralce seznaniva s tem, da je bilo naše čebelarstvo leta 2016 vključeno v monitoring ostankov v medu (Monitoring reziduov, UVHVR), med katerim ugotavljajo vsebnost ostankov več kot 300 pesticidov v medu.

Od začetka čebelarjenja leta 2014 uporabljava za zatiranje varoj izključno registrirana sredstva, ki jih naročava pri VF NVI, ter dosledno upošteva navodila območne veterinarke. Ob aplikaciji zdravila ApiBioxal z metodo kapanja sva že prvo leto ugotovila, da vstavljanje zdravila v ulice AŽ-panja s 50 ml brizgalko ni primerno, ker je težko dozirati 5 ml na ulico. Problem sva rešila tako, da si za vsak panj pripraviva toliko 5-mililitrskih brizgalk, kot je zasadenih ulic. Lažje nama je menjati brizgalko na igli za apliciranje, kot se ukvarjati s tem, da s 50-mililitrsko brizgalko nakapaš natanko 5 ml po zasedeni ulici (problem prevelike ali premajhne doze). Izkušenj z drugimi pripravki z izjemo 85-odstotne mravljinčne kisline (šok metoda) in omenjenim zdravilom nimava.

Zimsko zatiranje varoj je odvisno od tega, kako učinkovito je bilo poletno in jesensko zatiranje, zlasti pa od apitehničnih ukrepov, ki jih izvajava v pašnem obdobju. Cilj je trajno zmanjševanje števila varoj v panju, tega pa doseževa z izrezovanjem trotovine, z izdelavo in oskrbo narejencev ter umetnih rojev.

Brigita in Andrej Rom, ČD Črnomelj

Čebelarimo s 35 čebeljimi družinami v LR-panjih. Za zimsko zatiranje varoj sva kupila registriran sublimator oksalne kisline, ki ga izdeluje g. Sirk in katerega uporaba je preprosta in učinkovita. Na težavo naletiva, kadar skušava sublimirati z oksalno kislino s seznama registriranih zdravil, kot je npr. ApiBioksal. Po navodilih proizvajalca se ta sublimira pri temperaturi 280–290 °C, po navodilih proizvajalca sublimatorja pa se sublimira na temperaturi do 180 °C. Iz navedenega izhaja, da uporaba enega z drugim oz. nasprotno (oba registrirana) pravzaprav ni mogoča. ApiBioksal je sicer ob poprejšnjem naročilu dostopen v veterinarski ambulanti, vendar po ceni, ki je za več kot 15-krat višja od cene oksalne kisline, ki je dostopna na tržišču.

Bojana Kern, Kranj

Sem čebelarka začetnica, ki je svoje prve čebele družine kupila letos. Tako na spletnih straneh kot na izobraževalnih je dostopnih dovolj teoretičnih informacij o zdravljenju čebeljih družin, veliko premalo pa je prikaza in predstavitev prakse ravnanja s čebelami na splošno. Na srečo sem v Brodeh pri Škofji Loki lahko obiskovala tečaj za čebelarje začetnike ter praktične delavnice čebelarskih opravil. Organizirane so bile tudi predstavitve zdravljenja, ki jih je izvajala veterinarika. Zdravljenje sem izvajala po nasvetih in v skladu s predstavitvami na delavnicah, na katerih je član društva enkrat na teden prikazoval opravila v čebelnjaku za tisti teden in na podlagi predstavitve zdravljenja veterinarke v ČD Škofja Loka. Za čebelarje začetnike so najpomembnejše informacije o KDAJ in KAKO opraviti določena opravila o KAJ pa lahko preberemo tudi sami na spletu. Zame je bilo zato ključnega pomena, da sem lahko obiskovala tečaj za čebelarje začetnike in predstavitev veterinarke. Ekološka sredstva za zatiranje varoj so zame dovolj dostopna po dovolj ugodni ceni, vendar se s čebelarstvom ne preživljam, imam redno zaposlitev in živim v bližini veterinarja, ki prodaja registrirana zdravila. Teh ni težko uporabljati, koliko so učinkovita in ali sem pridobljeno znanje uporabila pravilno, pa bom videla spomladi.

Renee Gacin Benkovič, ČD Postojna

Čebele sem se odločila zdraviti z mravljinčno in oksalno kislino. Ker so moje čebele spomladi rojile, sem morala oksalno kislino kupiti na veterinarski postaji v Postojni. Pozneje sem zdravili na podlagi mravljinčne in oksalne kisline kupila pri veterinarju VF NVI mag. Planincu, saj sta na veterinarski postaji precej dražji.

Ker sem poleti z DB-satov prešla na mediščne DB, se pravi na polovičke, sem naredila precej umetnih rojev in jih kapala z oksalno kislino. V preostalih družinah sem delala s hlapilniki. Ker se je septembra povečal naravni odpad varoj, sem družine zdravila s sublimiranjem. Upam, da ne bodo odmrle. Vsekakor pa bom prihodnje leto kot dopolnilo pri delu s sublimatorjem in hlapilniki še pogosteje izvajala apitehnične ukrepe.

Težave, ki jih izpostavijo čebelarji začetniki:

- Visoke cene zdravil
- Različne cene istih zdravil
- Natančnost doziranja zdravil
- Premalo izobraževalnih praktičnih prikazov uporabe zdravil
- Neskladje navodil za uporabo pri sublimiranju

V pričakovanju uspešnega zimskega zatiranja varoj v družinah brez zalege

Mira Jenko Rogelj*, mira.jenkorogelj@vf.uni-lj.si

Učinkovito poznojesensko oz. zimsko zatiranje varoj je eden izmed poglavitnih pogojev za vzdrževanje nizke napadenosti čebeljih družin v začetku čebelarke sezone. Najpogostejši dejavniki tveganja, ki so bili v čebeljih družinah kranjske čebele ugotovljeni pri poznojesenskem in zimskem zatiranju varoj:

- **Navzočnost zalege zmanjša učinkovitost zdravljenja.** Na območjih s toplejšim podnebjem je ob stalni navzočnosti zalege zaradi tega še toliko pomembneje dosledno in pogosteje preverjati napadenost družin z varojami.
- **Preseganje dopustnih mej napadenosti** čez poletje in neupoštevanje navodil pristojne veterinarske stroke o zatiranju varoj (dokumentirana izvedba veterinarskih izobraževanj in delavnic v vsem letu 2016 in v glasilu Slovenski čebelar: A. Jurič, SČ 6/2016, str. 224–226). Zaradi želje po čim večji količini pridelka so nekateri čebelarji letošnje poletno zatiranje varoj začeli šele po septembrskem točenju hojevega oz. ajdovega medu.
- Visoka stopnja obremenitve različno močnih družin z varojami je **bolj tvegana za družine s starejšimi maticami.**
- Če čebelarimo **brez doslednega izvajanja priporočenih apitehničnih ukrepov** ob primernem času za določen mikroklimatski prostor. Sposobnosti čebelarjev pri spremljanju in dojemanju razvoja čebeljih družin z razlikami v populacijski dinamiki varoj se precej razlikujejo. Zato vse čebelarje, ki v določeni situaciji ne najdejo prave rešitve, pozivam, da za pomoč glede ustreznih apitehničnih ukrepov v določenem času prosijo svetovalno službo JSSČ za tehnologijo čebelarjenja in za zdravljenje čebeljih družin pristojnega veterinarja NVI.
- Objava različnih tehnoloških izboljšav in čebelarških praks, ki jih niso preizkusili in priporočili svetovalci JSSČ za tehnologijo čebelarjenja, v reviji Slovenski čebelar je lahko zavajanje čebelarjev.
- Na podlagi mesečnih tehnoloških nasvetov v rubriki »Čebelarjeva opravila v oktobru (SČ 10/2016, str. 339–340) lahko sklepamo, da čebelarji prezimujejo tudi »družine«, ki zasedajo do tri sate. Ob specifični slovenski tehnologiji čebelarjenja z zaščiteno kranjsko čebelo v številnih izpeljankah različnih panjskih sistemov se sprašujem, kako daleč smo

še od realnosti naših severnih čebelarških sosedov, katerih **zanimljene rezervne družine bodo prihodnje leto postale gospodarske družine.**

- **Nepreverjanje napadenosti družin z varojami.** Preverjanje mora postati sestavni del čebelarjenja v slehernem čebelarstvu v ključnih obdobjih leta.

Obvezni posegi pred izvedbo poznojesenskega oz. zimskega zatiranja varoj z ustrežno pripravo čebeljih družin:

- Vse potrebne tehnološke posege je nujno opraviti v toplih izletnih dneh, najmanj teden dni pred začetkom zatiranja varoj.
- Odstraniti je treba mediščno satje.
- Med satniki in na podnicah je treba mehanično odstraniti vse prizidke voska, ki bi utegnili oteževati vstavitve zdravilne raztopine in preverjanje števila varoj.
- Prostornino panja s potrebno zalogo ustrezne hrane za preživetje zime je treba prilagoditi živalnosti družine.
- Oceniti moramo trenutni status posamezne družine (živalnost, zasedenost ulic).
- Ugotoviti moramo stopnjo napadenosti z varojami.
- Pod čebeljo gručo je treba namestiti očiščeno ustrežno testno podnico za preverjanje števila varoj.
- Spremljati moramo tudi dolgoročno vremensko napoved.

ZIMSKO ZATIRANJE VAROJ izvajamo pri vseh družinah sočasno in z eno samo vrsto zdravila, kadar so zunanje razmere ustrezne:

- Zdravilo **Apibioxal** in **Oxuvlar** uporabljamo pri zunanji temperaturi **najmanj +5 °C (optimalna temperatura je +10 °C)**, in to na dan, za katerega je napovedano lepo vreme, ki bo trajalo še najmanj **2–3 dni po zdravljenju, tako da čebele lahko izletijo iz panjev in se otrebijo v naravi.**
- Zdravilo **Varidol** uporabimo pri zunanji temperaturi **najmanj +10 °C**, ko je čebelja gruča še nekoliko razpuščena (zaradi česar bo prodor dima v gručo boljši).

Ob vsakem zdravljenju čebeljih družin mora čebelar obvezno upoštevati **uradno navodilo proizvajalca za uporabo določenega zdravila.** Zaradi posebnosti življenjskega prostora čebeljih družin kranjske čebele se je **pred uporabo** priporočljivo **posvetovati s pristojnim območnim veterinarjem.**

* Mag., dr. vet. med., Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut, enota Kranj

OPOZORILA pred začetkom zimskega zatiranja varoj:

- **Zdravila, ki vsebujejo oksalno kislino** (Apibioxal, Oxuvar), pri zimski generaciji čebel **uporabljamo samo enkrat**.
- Zaradi velikega števila varoj v zimski generaciji čebel se občutno zmanjša moč družin.
- Na zmanjšanje zimske gruče vplivajo neugodne vremenske razmere (neuspešna vrnitev čebel v panje po iztrebljenju) in vznemirjenje čebel.
- Ustrezno količino (prilagojeno zasedenosti ulice) zdravilne raztopine je treba kapati (pršiti) neposredno po čebelah v čebelji gruči.
- Zazimitev slabičev vodi v neuspešno prihodnjo čebelarstvo sezono.

Čebele moramo zdraviti ob upoštevanju **vseh predpisanih zaščitnih ukrepov** varovanja našega zdravja, hkrati pa moramo preprečiti onesnaženje okolja. Vse podatke o opravljenem zatiranju varoj je treba v skladu z zakonodajo sproti zapisovati v Dnevnik veterinarskih posegov.

Ob morebitnem **sumu neželenih posledic** zdravljenja (stranski neželeni vplivi, ki niso navede-

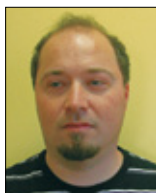
ni v navodilu proizvajalca zdravila, odmiranje čebel, slaba učinkovitost zdravila, večja količina ostankov zdravil v medu od dovoljene) mora čebelar o tem takoj obvestiti **veterinarja, ki mu je zdravilo izdal, ali neposredno Javno agencijo za zdravila in medicinske pripomočke**.

Ustrezne analize škodnih vplivov na čebelje družine lahko pristojne službe opravijo le ob **takošnjem prijavi škodnega pojava pri čebelah!** Ob tovrstni prijavi **mora čebelar ves dokazni material pustiti na kraju dogodka!**

Število odpadlih varoj mora čebelar (v priporočljivi zaščitni opremi) preveriti po **enem do treh tednih od končanega zdravljenja**.

Vsak čebelar, ki čebelari na območju Slovenije, dobi **zdravila za zimsko zatiranje varoj** pri pristojnem veterinarju. Ta mu bo poleg navodil proizvajalca zdravila ob morebitnih specifičnih dokumentiranih situacijah in izkazani potrebi čebelarja podal še podrobnejša navodila glede izvedbe zdravljenja. Takšna navodila bo dobil tudi ob predložitvi **Dnevnika veterinarskih posegov** pristojnemu **veterinarju NVI**. **Javno so objavljene vse veterinarske organizacije**, pristojne za preskrbo z zdravili za čebele. ■

DELO ČEBELARJA

Čebelarjeva opravila v novembru

Jure Justinek – Zgornja Ložnica, jure.justinek@czs.si

Mesec november, ki je pred nami, je lahko že zelo mrzel, tudi s temperaturami pod ničlo. Ker pa je bil ta mesec zadnja leta razmeroma topel, čebelje družine še vedno niso bile brez zalege. Proti koncu novembra se ta po večini izleže, izjema so le toplejša območja Slovenije, na katerih se to lahko zavleče

še za nekaj časa. Čebelje družine morajo biti dovolj nakrmljene, hrana mora biti po večini pokrita, poleg tega pa moramo biti prepričani, koliko varoj je še ostalo v družinah, saj bomo le na podlagi tega podatka lahko načrtovali decembrsko zadnje zimsko zatiranje. Ob toplih novembrskih dnevih čebele še izletavajo, tu pa tam katera prinese tudi cvetni prah. Kolikor hladnejši so dnevi, toliko tesneje se začnejo družine stiskati v zimsko gručo. Sicer pa ta mesec pri čebelah nimamo kakega pomembnejšega dela; najbolje jih je pustiti pri miru.

Zgodí se, da je bila katera od družin še oktobra žrtev tihega ropa, ki ga je težko opaziti. Če smo ugotovili, da se je zgodilo prav to, lahko taki družini še vedno pomagamo, in sicer tako, da ji v gručo in ob njej, kjer posedla, dodamo polne medene sate. Če je s čebelami vse v redu, teh panjev poslej ne odpiramo več, saj traja precej časa, da se spet umirijo. Nepotrebno odpiranje panjev v poznojesenskem in zimskem

Kolut čebeljeva voska za predelavo v satnice

Foto: Internet

Videonadzor stojišča omogoča pregon oseb, ki bi odtujile panje.

času povzročijo večjo porabo hrane in zvišanje temperature, poleg tega pa tudi razdraži čebele. V obdobju, ko se temperature za dlje časa spustijo pod ničlo, tako početje za čebele ni dobro. To sta razloga, zakaj vsi čebelarji vedno poudarjajo, da morajo imeti čebele pozimi mir, in zakaj so zadovoljni, če je zima mrzla. Sam ta mesec v panje ne posegam več. Ob lepem vremenu se odpravim na obhod okoli čebelnjakov, med katerim pogledam, ali je na bradah vse tako, kot mora biti, in če so vse druge stvari na svojem mestu. Panje odprem le še ob decembrskem zimskem zatiranju varoj, ko jih navadno tudi opažim. Ta mesec torej še ne priporočam paženja panjev, saj bi s tem samo podaljšali navzočnost zalege v družinah, zaradi česar bi lahko bila manjša tudi učinkovitost zimskega zatiranja varoj.

Ker pri čebelah tako rekoč ni nikakršnega dela, lahko začnem načrtovati novo čebelarsko sezono. Za manjše čebelarje je za to verjetno še prezgodaj, sam pa že pregledam ponudbe satnikov in drugega potrošnega materiala. Ta mesec po navadi še ni zelo mrzel, kljub temu pa je dovolj hladen, da me čebele ne motijo pri kuhanju voščin, ki so se nabrale čez leto. Ker to delo opravljam v večjem parnem topilniku, voščine vedno kuham na prostem. V njem stolim vse prizidke, divjo gradnjo, medene pokrovice in staro satje. Vosek v kolutih hranim do pomladi, ko pretopim še preostalo staro satje, ki ga prej tudi preberem, če tega nisem storil že jeseni. Nato vosek

predelam v satnice. Uporabljam le svoj vosek, razumljivo pa je, da tega ni dovolj, dokler se čebelarstvo širi, zato ga je v tem primeru pač treba kupiti. Pri tem moramo biti pozorni na to, kje in od koga ga kupimo.

November je tudi mesec za prodajo. V našem čebelarstvu se tega dela lotijo predvsem preostali družinski člani ter na stojnicah, tržnicah in prirreditvah prodajajo, kar smo pridelali. Da bodo stranke zadovoljne, morajo biti naši pridelki predvsem kakovostni, izjemno pomembno pa je tudi to, da so pravilno označeni in v lepi embalaži. Stranka najprej kupi z očmi, in če ji je izdelek všeč, se pozneje tudi vrne. S kakovostnimi pridelki v lepi embalaži in s prijaznim odnosom do strank se bo njihov krog hitro širil.

Sam bom ta mesec na stojiščih opravil še eno opravilo, ki v preteklosti ni bilo potrebno, to je namestitev videonadzornih kamer. Ker vseh čebel nimam doma in ker jih jeseni in pozimi ne obiskujem vsak dan, je s stojišč dve leti zapored izginilo nekaj panjev, kak radovednež ali objestnež pa je kako žrelo tudi zaprl. Seveda je storilca težko, če ne že nemogoče najti. Bolj kot škoda, ki mi jo je nepridiprav povzročil, me je jezilo, zakaj je to storil, saj sem bil vedno pripravljen podariti kako družino tistemu, ki je čebele iz takega ali drugačnega razloga izgubil. Na spletu sem tako zasledil videokamere s senzorji gibanja. Ta vrsta kamer deluje tako, da tistega, ki se približa panjem, takoj posname in mi sliko pošlje na mobilni telefon, hkrati pa snema dogajanje na stojišču. Tako lahko koga iz bližine stojišča hitro prosim, naj pogleda, ali na stojišče odhitim sam. Ob namestitvi videokamer je treba stojišče opremiti z obvestilom, da je območje pod videonadzorom, kajti če tega ne storimo, na ta način pridobljeni dokazi ne veljajo v postopku uradnega pregona. Če se kdo odloči za tak način varovanja, svetujem torej kamere s SIM-kartico, ki delujejo prek mobilnega omrežja. Njihova namestitve je dokaj preprosta, poleg tega pa so tudi v maskirnih barvah, tako da jih je zelo težko opaziti. Upam in želim, da bo takšnih in podobnih dejanj čim manj. ■

Medikoeel

Propo Steam - uparjalnik propolisa

Eden izmed najučinkovitejših pripomočkov za zdravljenje težav z respiratornim sistemom. Vdihavanje propolisa prek posebne cevi in profesionalne maske. Primeren za čiščenje ledbečih delcev, mikrobov in organskih topil iz zraka.

Koncentrati za mešanje v med

Pri nas dobite tudi kakovostne koncentrate za mešanje v med iz ameriškega slamnika (125 g), soka rdeče pese (125 g) in smrekovih vršičkov (500 g).

Medikoeel, d. o. o., Jalnova cesta 2, 4240 Radovljica, T: 04 537 85 10, M: 041 618 775
info@medikoeel.com, www.medikoeel.com, www.s-mediko.com

NOVO

Franc Šivic, franc.sivic@silvaapis.si

Tujerodne medovite rastline

Pred nadaljevanjem poglavja o izboljšanju čebelje paše si oglejmo nekatere rastline, ki jih imenujemo tujerodne. Strokovnjaki ocenjujejo, da je pri nas med tujerodnimi rastlinami samo 10 odstotkov takih, ki se nenadzorovano razširjajo na škodo domačih vrst in ki jih zato označujemo za invazivne. Zanimivo je, da sta dve naši domorodni (avtohtoni) drevesni vrsti, tj. gorski in ostrolisti javor, v knjigi Velika ilustrirana enciklopedija rastlin (uredila jo je Janet Marinelli iz botaničnega vrta v Brooklynu) označeni kot zelo invazivni v Severni Ameriki, v slovenskih gozdovih pa sta dobrodošli in zelo cenjeni. Pojem invazivnosti je torej relativen.

Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije obsega lesna zaloga tujerodnih drevesnih vrst v naših gozdovih 3,3 milijona kubičnih metrov oz. 0,99 odstotka celotne lesne zaloge. Največji delež v lesni zalogi imajo robinija (0,60 %), zeleni bor (0,18 %), topoli (0,11 %), duglazija (0,05 %) in rdeči hrast (0,03 %).

Prva robinija ali nepravna akacija, ki jo dandanes povsod omenjajo kot eno izmed najbolj invazivnih rastlin, je bila v začetku 20. stoletja zasajena v gozdu Panovec pri Gorici, od tam pa se je sčasoma razširila po vsej Primorski. Do zdaj je postala najpomembnejša čebelja paša v tem delu Slovenije. Podobno velja za Prekmurje, kamor je bila robinija najverjetneje prenesena iz sosednje Madžarske. Leta 1951 jo je botanik Maks Wraber, ne da bi poznal njeno medovitost, s stališča fitocenologije označil za »gozdni plevel« in hkrati za enega največjih problemov prekmurskega gozdarstva, »ker s svojo prisotnostjo razdiralno deluje na naravno rastlinsko združbo in ruši njeno biološko ravnotežje«. Po njegovem mnenju ima poleg ugodnih naravnih razmer največje zasluge za njeno razširjanje

Robinija

s sejanjem in sajenjem prav človek. Po razpoložljivih podatkih je samo banovinska gozdna drevesnica v Murski Soboti v obdobju od leta 1934–1938 oddala več kot 200.000 sadik. Po drugi strani pa Wraber robiniji priznava nekatere pozitivne biološke lastnosti. Tako naj bi kot metuljnica s simbiotskimi koreninskimi bakterijami vezala dušik iz zraka, zato naj bi bila primerna za izboljšanje sterilnih tal, poleg tega s svojimi koreninami utrjuje nestabilna plazišča, prodišča in železniške nasipe, zaradi hitrega in velikega prirasta lesne mase pa je pomembna tudi za proizvodnjo lesa.

Za nas čebelarje je robinija ena izmed pomembnih medovitih rastlin, brez katere bi bila pridelava medu v Sloveniji tako po raznovrstnosti kot količini zelo omejena, zato je s čebelarskega stališča nimamo za plevel. Na robiniji namreč čebele naberejo kar tretjino vsega slovenskega medu. Škoda, da v zadnjih desetletjih ni bilo skoraj nič narejenega na področju selekcije, kot so jo v tem obdobju izvajali Madžari, ali

Evodija

da bi iz Madžarske vsaj uvozili sadike tistih selekcij, ki imajo ravna debla in ki hitreje priraščajo. Z njimi bi na rastiščih robinije skušali nadomestiti manj vredno drevje s skrivenčenimi debli. Z izboljšanjem kakovosti sestojev robinije za večjo vrednost in večjo uporabnost lesne mase bi se verjetno v marsičem spremenil odnos gozdarjev in morda tudi naravovarstvenikov do te drevesne vrste.

Čebelarji cenimo še kar nekaj zelo medovitih tujerodnih rastlin, od trajnic, grmovnic do dreves. Če želimo izboljšati čebeljo pašo, bomo sicer sejali ali sadili domorodne rastline, vendar se v nekaterih primerih ne bomo mogli povsem odreči tujerodnim, zlasti tistim, ki čebelam v brezpašnem obdobju, ko so domače rastline že odcvetele, ponujajo nektar in cvetni prah. Lep primer je evodija ali čebelje drevo (angl. »bee tree«). Cveti sredi julija, tako da čebelam ponuja velike koli-

čine medičine takrat, ko je pri nas izrazito brezpašno obdobje in ko zaradi vročine ter suše preneha vsakršno drugo medenje. Opazovanja v mojem čebelarstvu v Šempasu kažejo, da se v obdobju cvetenja šestih odraslih evodij vsako poletje občutno poveča obseg zalege na stojišču 30 čebeljih družin. Pomembno je tudi, da gre v tem primeru za zalego, iz katere se izležejo dolgožive zimske čebele. Po podatkih in dolgotrajnih izkušnjah iz Romunije poznavalci evodije nimajo za invazivno rastlino, vendar moramo biti pri njenem razširjanju kljub temu previdni, saj nikoli ne vemo, kdaj lahko kaka tujerodna vrsta postane problematična. Zato po mojem mnenju evodija ne sodi v gozd, temveč predvsem na vrtove, v bližino čebelnjakov in po dogovoru z lokalnimi oblastmi tudi v parke, na zelenice in v drevorede ter morda še na regulirana obrežja rek in potokov, tako da bo pod nadzorom. ■

Čebelarski krožek z nasadom medovitih rastlin

V začetku letošnjega oktobra smo člani čebelarskega krožka Lesar na Lesarski šoli Maribor prvič organizirali redni mesečni sestanek ČD Peter Močnik. Obiskovalcem smo ponosno pokazali nedavno končani nasad medovitih rastlin, v katerem smo zasadili 42 vrst rastlin, ki so omenjene v učbeniku Čebela se predstavi in ki jih morajo poznati udeleženci tekmovanju mladih čebelarjev. Še bolj ponosno smo jim pokazali tudi prevozni čebelnjak – nagrado, ki so jo naši tekmovalci osvojili na letošnjem tekmovanju v Markovcih pri Ptujju.

Foto: Gorazd Potisk

Gorazd Potisk, mentor čebelarskega krožka

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiartikel
 Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
 Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
 info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
 Ponedeljek-petek
 8:00-12:00 13:00-18:00
 Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
 Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
 Logar trade d.o.o. iz Šenčurja
 Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najдете:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
 Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
 Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.
- Po želji izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.
- Obdelava voska možna skozi celo leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

Dan apiterapije v Mariboru

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

ČZS, JSSČ skupaj z ZČD Maribor v spomin na dr. Filipa Terča v tem mestu ob Dravi že več let pripravljata dan apiterapije. Letošnji je potekal v soboto, 8. oktobra. Po uvodnih pozdravih smo si v počastitev spomina na dr. Filipa Terča, ki je več let služboval v Mariboru, najprej ogledali film o njegovem delovanju. Film si lahko tudi sami ogledate na povezavi: <http://4d.rtvslvo.si/arhiv/sledi/174405617>.

Na simpozij smo povabili dr. Thomasa Glogerja in Miljena Bobiča iz Nemčije. **Dr. Thomas Gloger** je kemik in čebelar, ki se ukvarja z apiterapijo, izdeluje apilarnil, in mešanice z medom, prideluje med, propolis, matični mleček, čebelji strup, izvaja masaže, raziskuje ... Predstavil nam je apilarnil in čebelji strup. **Apilarnil** pridobiva iz trotoških ličink, tako da jih sedmi dan odzvamne in stisne. Stisnjen sok vsebuje pribl. 75 % vode, in ker se zelo hitro pokvari, ga moramo takoj predelati ali zamrzniti. Konzerviramo ga lahko z medom (v razmerju 1 : 1), dodamo mu lahko tudi cvetni prah ali ga liofiliziramo (v vakuumu odstranimo vodo). Vsebuje pribl. 40 % beljakovin in aminokislin, 25 % sladkorjev, pribl. 25 % maščob, mineralne elemente (Ca, P, Zn, Mn, Fe, Cu, K, Mg), vitamine α , β -karoten, B1, B2, B3, B6, E, holin, polifenole, matične celice in hormone, npr. testosteron. Uporabljamo ga lahko proti depresijam, utrujenosti, kroničnim nevropatijam, težavam s spominom, epilepsiji in proti močenju postelje. Moškim naj bi pomagal pri impotenci, problemih z libidom in v andropavzi, dečkom pa pri razvoju testisov.

Apilarnil naj bi pomagal tudi ženskam z menstrualnimi motnjami, otrokom z motnjami v duševnem razvoju, pri težavah v šoli, presnovnih boleznih, diabetesu in težavah s kožo. Seveda pa to ni univerzalno sredstvo, zato je obvezna kombinacija z drugimi čebeljimi pridelki, sredstvi in zdravili. Govoril je tudi o **čebeljem strupu**, ob tem pa ni pozabil opozoriti na nevarnosti ob morebitnih alergijah in na prvo pomoč. Poleg neposrednih pikov čebel, vsebujejo čebelji strup tudi kreme s strupom, razpršila ipd. Uporabljamo ga za veliko različnih namenov. Več o predavatelju lahko najdete na njegovi spletni strani: www.apizentrum.ruhr.

Apiterapevt **Miljen Bobič**, nam je povedal, da kakšen način izvajajo apiterapijo v Nemčiji. Ta metoda zdravilske dejavnosti je v Nemčiji dovoljena.

* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Za pridobitev poklica zdravilec (»Heilpraktiker«) je treba uspešno končati več let trajajoče šolanje. Ko nekdo postane apiterapevt, ne sme postavljati diagnoz, lahko pa svetuje, na kakšne načine je mogoče uporabljati čebelje pridelke. Apiterapevti imajo torej predvsem svetovalno vlogo. Uradna medicina ob pojavu bolezni sicer ne svetuje uporabe čebeljih pridelkov. Zdravilci morajo delovati po pravilih, ki so nastala že leta 1939, objavljena pa so tudi na spletnih straneh www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/heilprg/gesamt.pdf in <http://freieheilpraktiker.com>

Aleš Süssinger je predstavil apiterapijo v Rusiji od začetkov v srednjem veku do dandanes. V tej državi mora apiterapevt pridobiti višjo medicinsko izobrazbo ter potrdilo o 144-urni specializaciji s področja apiterapije, svoje znanje pa mora obnoviti oz. dopolniti po petih letih. Specialistična izobraževanja s področja apiterapije zdaj organizirajo v številnih ruskih medicinskih centrih, npr. v Moskvi, Sankt Peterburgu, Rjazanu, Čeljabinsku, Vologdi, Anapi in Omsku. Najpomembnejši je Mednarodni center tradicionalne in alternativne medicine »API« v Čeljabinsku. Ustanovljen je bil leta 1992, zdaj pa ga vodi prof. dr. Igor Vladimirovič Krivopalov - Moskvin. V njem med drugim zdravijo tudi parkinsonovo bolezen, infatilno cerebralno paralizo, osteohondrozo in multipla skleroza. **Dr. Krivopalov - Moskvin** je že leta 2003 na kongresu Apimondie v Ljubljani predstavil rezultate zdravljenja multiple skleroze s čebeljim strupom. V enajstih letih so zdravili približno 1500 bolnikov, od tega jih v času poročila 200 ni imelo ni-

Od leve proti desni: dr. Thomas Gloger, Aleš Süssinger, Miljen Bobič in Vlado Pušnik, predsednik sekcije apiterapevtov pri ČZDM

Foto: Foto Tone

kakršnih simptomov boleznih več, pri večini preostalih pa so bile opazne pozitivne spremembe. Samo pri 5–7 odstotkih bolnikov zdravljenje ni dalo nikakršnega kliničnega učinka.

Dneva apiterapije se je udeležilo več kot 150 poslušalcev, dober obisk pa je dokaz, da moramo podobne prireditve organizirati tudi v prihodnje. Med

udeleženci sta bila tudi medena princesa Dijana Božič in podpredsednik ČZS Janez Vencelj, ki je v imenu naše krovne čebelarke organizacije pozdravil vse navzoče ter se jim zahvalil za njihovo delo v prid čebelarstva. Za pomoč pri organizaciji dogodka se zahvaljujem vsem požrtvovalnim predstavnikom ČZD Maribor. ■

ODMEVI

V kakšnih panjih pravzaprav čebelarimo slovenski čebelarji?

Ob prebiranju uvodnika v letošnji septembrski številki Slovenskega čebelarja se mi je utnilo nekaj misli. Kadar navajamo delež AŽ-panjev med slovenskimi čebelarji, je ta približno 90- ali celo 95-odstoten. Tudi uvodničar je zapisal, da v AŽ-panju čebelarji več kot 90 odstotkov čebelarjev. Pa ta podatek drži?

V starih čebelarskih statistikah so prav zanimivi podatki, v katerih tipih panjev so nekdanji čebelarili pri nas, v njih pa na primer lahko tudi sledimo, kako hitro se je v prejšnjem stoletju uveljavljal AŽ-panj. Ko smo čebelarji v preteklosti pristojnim službam obvezno posredovali podatke o številu naseljenih panjev, smo morali tudi navesti, v kakšnih tipih panjev čebelarimo. Zdaj že vrsto let posredujemo samo podatke o številu naseljenih panjev, podatka pa o tem, kakšnega tipa so, pa ni treba zapisati. Pa bi bilo prav zanimivo vedeti, pri čem smo.

Med skladovalniškimi panji so prav gotovo najštevilnejši AŽ-panji, tako 9- kot 10-satni, vse bolj se uveljavljajo tudi trietažni AŽ-panji, znane pa so še različne druge izvedbe žnideršiča. Zlasti na štajerskem koncu so v uporabi Kirarjevi panji različnih velikosti (najmanjši tipa A, srednji in največji tipa B). Morda bi v čebelnjakih našli tudi še kakega kranjiča. In kako je s koši?

Med nakladnimi panji jih je kar nekaj vrst, od standardnega LR-, do različnih izvedb, na primer dvotretjinskega LR-panja in nakladnega panja z AŽ-satniki. Marsikateri čebelar se je odločil za DB-panje. Pripravljavci vprašalnika naj se odločijo, kako natančne podatke o tipih panjev v uporabi bodo pričakovali od čebelarjev.

Uvodničar je naredil nekoliko nenavaden zaključek glede posledic podnebnih sprememb, saj je zapisal: »Dilema, ali čebelariti v AŽ- ali v nakladnem panju, zaradi vse očitnejših podnebnih sprememb v naši domovini ni več relevantna ... smotno bi bilo pripraviti smernice za izboljšanje tehnologije čebelarjenja v AŽ-panju, kajti le tako bomo dolgoročno lahko konkurirali svetovnim trendom v pridelavi kakovostnih čebeljih pridelkov«. Če je imel v mislih vse večje segrevanje, bi človek pričakoval nasprotno, namreč, da so spremembe v prid nakladnim panjem. V njihov prid, vsaj za zdaj, govori tudi kakovost čebeljih pridelkov. Pa ne prehitvajmo: počakajmo na rezultate popisa in vedeli bomo, kako naprej.

Janez Gregori

Spoštovane kolegice čebelarke in kolegi čebelarji!

Obveščamo Vas, da pri nas lahko kupite v Sloveniji pridelan matični mleček odlične kakovosti, prav tako pa tudi cvetlični, gozdni in akacijev med v zeleni količini ali pakiran v kozarce.

Čebelarstvo PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Črnomaljski čebelarji obiskali prijatelje v Derventi in Bosanskem Brodu

Člani čebelarskega društva Črnomelj smo se od 26. do 28. avgusta 2016 mudili na obisku pri bosansko-hercegovskih čebelarjih v Derventi in Bosanskem Brodu. Društva sodelujejo že več let, to pa potrjuje odprtost in usmerjenost našega društva v sodelovanje s sorodnimi organizacijami tako v domačem okolju kot tudi v tujini. Ko nas je septembra 2014 v Črnomlju obiskala delegacija čebelarjev iz Bosne in Hercegovine, smo jim obljubili, da jih bomo tudi mi obiskali v njihovem kraju.

Na pot smo se odpravili 26. avgusta v jutranjih urah in že pred poldnevom prispeli v Dervento, kjer so nas pričakali odlični gostitelji. Po uvodnih pozdravih in namestitvi smo dokončno uskladili načrt našega izleta. Obisk je bil namenjen spoznavanju čebelarstva v Bosni in Hercegovini ter izmenjavi izkušenj na področju organiziranja čebelarjev in promocije čebelarskega turizma. Vodja delegacije je bil g. Dušan Milinković, predsednik ČD Črnomelj in terenski svetovalec pri ČZS. V strokovne razprave sta se poleg g. Milinkovića dejavno vključevala tudi Miroslav Rožman, predsednik Čebelarske zveze Bele krajine in član upravnega odbora ČZS, ter Stanislav Plut, član nadzornega odbora ČZS, ki sta predstavljala zlasti organiziranost čebelarjev in promocijo čebelarstva ter s tem povezanega turizma. Oba dneva so v organizaciji Centra za lokalni in regionalni razvoj CELOR

Druženje s čebelarji Združenja Lipa iz Dervente pri čebelnjaku čebelarja Vlada Martića

Foto: Stanislav Plut

in Čebelarskega društva Lipa potekale okrogle mize in predstavitve. Udeleženci so bili predstavniki lokalne skupnosti, čebelarji iz Prnjavora in Šamca ter drugi zainteresirani posamezniki. Na dan prihoda v Dervento nas je sprejel vodja oddelka za kmetijstvo v Občini Dreventa, ob odhodu iz tega mesta pa se nam je na kosilu pridružil župan Občine Bosanski Brod.

Preostali čas smo porabili za ogled turističnih znamenitosti in čebelarstev v okolici Dervente in Bosanskega Broda. Med osrednjimi dogodki obiska je bila brez dvoma skupna zasaditev drevesa prijateljstva – lipe, ki smo jo pripeljali iz Slovenije, v bližini osrednjega trga v Derventi. Med obiskom smo poleg spoznavanja lokalne kulinarike obiskali tudi kulturnozgodovinski kompleks Detlak, izletniško točko Nadeša, družinsko kmetijo »Žikin ranč« in druge zna-

Skupaj s čebelarji Združenja Lipa, turistično organizacijo in Centrom za lokalni in regionalni razvoj iz Dervente smo kot simbol odličnega sodelovanja s ČD Črnomelj v središču mesta posadili lipo – drevo prijateljstva.

Foto: Stanislav Plut

Predsednik Združenja čebelarjev Vučjak iz Bosanskega Broda g. Luka Šljivić nam je na svojem primeru dobre prakse pokazal, kako v njihovem društvu izboljšujejo čebeljo pašo. Pokazal nam je triletni nasad pavlovnije.

Foto: Stanislav Plut

menitosti. Obisk v Derventi je potekal prav v dneh občinskega praznika, zato smo imeli priložnost obiskati tudi veliki »Derventski vašar«, na katerem se družijo in zabavajo številni domačini in obiskovalci.

V treh dneh so se društvene vezi še utrdile, poleg tega pa smo spoznali tudi nove ljudi, njihovo delo in izkušnje, predvsem v čebelarstvu. Organizatorji obiska so se izkazali kot zares gostoljubni ljudje in odlični gostitelji, zato je prav, da se jim tudi na tem

mestu zahvalimo za edinstveno doživetje. Po prijmem in poučnem tridnevnem bivanju smo z nepozabnimi vtisi zapustili Bosno in Hercegovino in se še nekaj dni pogovarjali o doživetem. S ponosom bomo poleg uspehov in dela našega društva predstavljali tudi prijateljstvo s čebelarji iz Dervente in Bosanskega Broda ter še naprej utrjevali meddruštveno sodelovanje.

Za ČD Črnomelj Valentin Kuhar

Čebelarška ekskurzija ČZS v Črno goro (I. del)

Čebelarji Črne gore so v minulih letih večkrat obiskali Slovenijo ter pri nas iskali informacije in usmeritve za razvoj tamkajšnjega čebelarstva. Ker smo med seboj dobro sodelovali, smo se v ČZS odločili, da bomo v okviru svojih letnih čebelarških ekskurzij črnogorskim čebelarjem vrnil obisk in odpotovali v Črno goro. V tej mladi državi so nas gostoljubno sprejeli in o našem obisku celo poročali v poročilih na javni televiziji. Vse dni obiska nas je spremljal predstavnik Čebelarške zveze Črne gore (SPOCG – Savez pčelarskih organizacija Crne Gore) g. Vlado Radulović. Pot nas je vodila skozi Liko, Dalmacijo in Hercegovino do Črne gore, nato pa skozi Nikšić v glavno mesto Podgorica, kamor smo prispeli v večernih urah.

Črna gora je država, ki se v marsikaterem pogledu še razvija in dohaja preostale evropske države. S svojo bogato turistično ponudbo je zelo privlačna za turiste, to pa s pridom izkoriščajo domači čebelarji, čeprav je veliko stvari še neurejenih. Predvsem za turiste z evrskega območja je privlačno, da Črnogorci kot državno valuto uporabljajo evro. Črna gora ima 620.000 prebivalcev, ki živijo v 23 občinah. Čebelarji so povezani v 25 čebelarških društev, ki so združena v krovno čebelarško organizacijo na ravni države. Predsednik čebelarške zveze g. Radule

Foto: MB

Stroj za izdelavo satnic zadosti potrebe celotne Črne gore.

Miljanić je volonter, ki si zelo prizadeva za napredek čebelarstva. SPOCG je najboljša organizacija na področju kmetijstva v Črni gori, zato jo podpirata tudi vlada in ministrstvo za kmetijstvo. Podoben položaj je tudi v Sloveniji, to pa potrjuje nujnost stanovske povezanosti in enotnosti v pogovorih z državo. Tudi čebelarji v Črni gori so bili vedno med bolj izobraženimi ljudmi.

Čebelarški center Hiša medu

Drugi dan obiska smo se na prve čebelarške ogledе najprej odpravili v Danilovgrad. Tam so leta 2014 odprli Hišo medu (Kuča meda), nekakšen čebelarški center z različnimi servisi, ki jih potrebujejo čebelarji. Hišo medu so zgradili s pomočjo države. Z opremo, ki so jo kupili s sredstvi fundacije Združenih držav Amerike (USAID), pa čebelarjem ponujajo izdelavo satnic iz njihovega lastnega voska. Najmanjša količina voska, iz katerega čebelarjem izdelajo satnice, je 50 kg. V čebelarškem centru so še manjša čebelarška trgovina, proizvodnja invertnega sirupa in sladkornih pogač za prehrano čebel ter sejna dvorana za predavanja in sestanke.

V Hiši medu sta nas sprejela predsednik SPOCG Radule Miljanić ter podpredsednik vlade dr. Petar Ivanišević. Podpredsednik vlade nam je predstavil črnogorsko čebelarstvo in dejavnosti, ki so usmer-

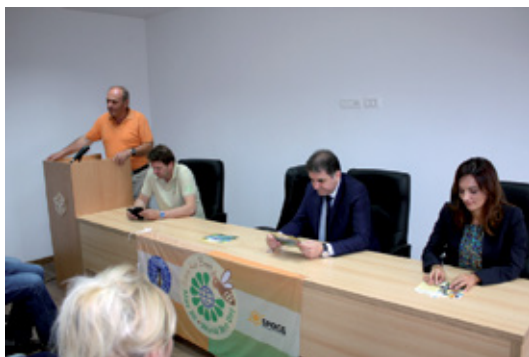

Foto: MB

Od leve proti desni: predsednik SPOCG Radule Miljanić, predsednik ČZS Boštjan Noč in podpredsednik črnogorske vlade dr. Petar Ivanišević

jene v problematiko na področju čebelarstva. Ob tej priložnosti je povedal, da je nekega dne med vračanjem s službene poti v tujini na naslovnici časopisa (Times) videl čebelo. To se mu je zdelo nenavadno, zato je prebral članek. Informacije o tem, kaj se dogaja s čebelami po svetu, so bile strah zbujujoče. Čebele izginjajo, čeprav ni znano zakaj, marsikje se že pojavlja problem oprasha rastlin. Razmišljal je, kako lahko pomaga čebelarjem v svoji državi. Ko so se pozneje pogovarjali o tej problematiki, se je porodila ideja o Hiši medu, v kateri naj bi organizirali izobraževanja čebelarjev, tako da bi ti pridelovali kakovosten med in da bi znali zaščititi čebele. Potrebnovali so tudi prostor za izdelovanje pogač in satnic za čebelarje. Imeli so politično podporo, da so te zamisli lahko uresničili v eni stavbi, zdaj pa imajo že nove načrte za razvoj črnogorskega čebelarstva. Priznal je, da se učijo od nas. Podpredsednik vlade se je še pohvalil, da je bila Črna gora prva država, ki je podprla pobudo za razglasitev svetovnega dneva čebel.

Predsednik SPOCG g. Miljanić je dejal, da imajo v Črni gori čebelarje za »konservativce«, ki bi želeli imeti brezplačne ugodnosti. Menijo, da to ni dobro, zato v petnajstih letih niso nikomur dali ničesar brezplačnega (denar), temveč je bila vedno potrebna nekakšna participacija. Zaupal nam je, da imajo težave s preprodajo in ponaredki medu, zato si želijo boljše zaščititi interes čebelarjev, porabnikov in države. V Črni gori morajo hrano uvažati, saj je sami ne

Foto: MB

Na policah je mogoče videti sortni med s paše, ki je v Črni gori ni, veliko medu se prodaja brez nalepk, dobra čebelarska praksa pa se bo še morala uveljaviti v večji meri (črno satje v medu).

pridelajo dovolj. Porabniki so premalo ozaveščeni, zato se ne ozirajo na izvor pridelka ali njegovo svežino niti na to, od kod je bila pripeljan in koliko časa je bil skladiščen. Gledajo predvsem na najnižjo ceno. Ne poznajo akcij, kot npr. kupuj domače ali pridelano v Črni gori.

Etnovas s pridirom medu

Po ogledu Hiše medu smo se odpravili proti goratemu narodnemu parku Durmitor. Ustavili smo se v Šavniku, v t. i. etnovasi, kot so poimenovali naselje turističnih bungalovov. Tam smo bili gostje poklicne-

Foto: Vlado Radulović

Odprava slovenskih čebelarjev v Durmitorju

Popravek

V SČ 10/2016 se je v prispevek Marije Sivec »Neverjetna čebelarska Poljska« na str. 349 prikradla napaka. Besedilo, ki je vsebovalo napako, se pravilno glasi: »... je v čebelarstvu Bartnik 1600

čebeljih družin in na letni ravni imajo opravka z 2000 tonami odkupljenega medu in medu lastne pridelave ...«

Uredništvo

ga čebelarja g. Čirovića, ki nas je pogostil z medom. Tega uživajo skupaj s sirom in ocvrtki. Razkazal nam je nekakšen čebelarški turistični butik, ki sicer šele dobiva svojo pravo podobo, a bo lepo dopolnjeval turistično ponudbo etnovasi. Dan smo nadaljevali z ogledom lepote narodnega parka Žabljak in ga sklenili z ogledom čebelarstva g. Komlena Kalpačine in domačo pogostitvijo. G. Kalpačina je ves svoj pridelek medu že prodal mimo vozečim turistom na pokriti obcestni stojnici. Kot opaža, postaja čebelarjenje v goratem delu vse težavnejše, saj so poglavni viri medenja zaraščajoči se travniki, v gozdu na tem območju pa naj ne bi bilo paše.

Čebelji pridelki in kakovost

Na evropski ravni bi Črnogorci radi zaščitili svoj med, vendar še nimajo popolne podatkovne baze fizikalno-kemičnih in mikroskopskih lastnosti medu, pridelanega v Črni gori. Naravne danosti v tej državi čebelarjem omogočajo le pridelavo cvetlič-

nega in gozdnega medu. Povprečni donos medu je 15 kg/panj na leto, vendar letos narava v Črni gori ni bila naklonjena čebelarjem, saj je letina podpovprečna. Zelo radi bi vzpostavili tudi svoj laboratorij za interno kontrolo medu, vendar jim primanjkuje strokovnjakov, ki bi jim pomagali pri tem. Zdaj lahko pošiljajo med zgolj v državne laboratorije, ki izvajajo plačljive analize samo določenih parametrov (radioaktivnost, antibiotiki itd.), vendar tega zaradi velikih stroškov ne počnejo. Usmeritev glede dobre čebelarške prakse nimajo, prav tako ni urejeno zdravstveno varstvo čebel. Na tem področju so največji problem varoje in različni virusi. Občutno jim primanjkuje tudi veterinarjev, specializiranih za čebelarstvo. Pridelava drugih čebeljih pridelkov je izjemno majhna oz. jih pridelujejo le za svoje potrebe. Velike težave imajo zaradi uvoza nekakovostnih satnic, ki vsebujejo parafin in druge primesi, ter s ponaredko medu – tak med smo na lokalnih prodajnih mestih opazili tudi sami.

DOGODKI IN OBVESTILA

Čebelarška steklena skulptura

Med Slovenci je mogoče najti nešteto talentiranih ljudi, ki zmorejo narediti izjemne stvari. Navdih za takšne dosežke ali kreacije so tudi čebele. Eden izmed tistih, ki so ga navdihnile čebele, je g. Matijaž Gostečnik iz Slovenj Gradca. Sam sicer ni čebelar, vendar čebelarji veliko njegovih sorodnikov in prijateljev. Je eden redkih, ki obvladujejo taljenje stekla s postopkom fuzije. S tem se ukvarja že 20 let. Po izobrazbi ni steklar, saj je končal višjo šolo za organizacijske vede, vendar ga je inovativna žilica privedla v steklarsko obrt. Tudi mesto Slovenj Gradec, kjer ustvarja, leži na nekdanji poti, po kateri so steklene izdelke iz pohorskih glažut prevažali na Dunaj in drugam po svetu. Znamenite glažute so bile najbolj

dejavne na prelomu z 18. v 19. stoletje, slavna preteklost in znanje pa sta ohranjena le še redkokje.

G. Gostečnik ustvarja izdelke domače in umetne obrti ter umetniške izdelke, vse od nakita, dekorativnih steklenih krožnikov do steklenih skulptur z različnimi vsebinami. Prvi izdelki, ki so jih navdihnile čebele, so bile čebelice v steklenih kapljah medu, ki jih je po naročilu izdeloval za državni protokol in Banko Slovenije. Pozneje, ko je sledil prizadevanjem za razglasitev svetovnega dneva čebel, kandidaturi Slovenije za kongres Apimondie 2021 v Celju ter polemikam glede zastrupljanja čebel in posledično človeka, so ga te teme znova privedle k čebelarškim motivom. Predstavil nam je steklene skulpture, ki vsebujejo logotipe čebelarških organizacij, ipd. Ste-

Foto: MB

Foto: MB

klena skulptura je izdelana iz 12 steklenih ploščic, ki so po postopku fuzije med seboj zataljene. Na podstavku je lahko nameščena pokončno ali poševno, z možnostjo različnih logotipov ter barv stekla. Mogoče so tudi druge prilagoditve, ki prispevajo k unikatnosti. Steklena skulptura je shranjena v prozorni plastični embalaži (blister), po posebnem naročilu

pa lahko tudi v kartonskem tulcu. »Čebela si zasluži posebno pozornost, saj ima posebno pozitivno energijo in bogato simbolno sporočilnost. Steklu, ki je hladen material, čebele vdihnejo toplino,« je ob koncu predstavitve še povedal g. Gostečnik.

MB

Slovesen zaključek akcije **JUBINI gredo za med** za obnovo šolskih čebelnjakov

Akcija **JUBINI gredo za med**, ki je od februarja do konca avgusta letos potekala na območju celotne Slovenije, se je slovesno končala ob letnem posvetu mentorjev čebelarških krožkov 20. septembra 2016 na sedežu Čebelarške zveze Slovenije. Družba JUB je v sedem mesecev trajajoči akciji v podporo ČZS zbrala kar 660 litrov barv in premazov JUBIN, s katerimi bodo lahko obnovili najmanj 170 šolskih čebelnjakov.

Družba JUB, ki je v akcijo s ČZS pritegnila tudi svoje zveste kupce, je tako od vsakega prodanega izdelka iz družine JUBIN namenila lonček barve **JUBIN Decor** in **JUBIN Lasur** čebelarškim krožkom v osnovnih šolah. Med podporniki akcije so bili tudi številni slovenski čebelarji, ki jih je JUB zaradi poslanstva, ki ga opravljajo, ob nakupu nagradil s dodatnimi ugodnostmi.

Na sklepnih slovesnostih je mentorje čebelarških krožkov najprej nagovoril **predsednik Čebelarške zveze Slovenije Boštjan Noč**: »Pri nas je čebelarstvo izjemno dobro in sistematično organizirano, kar nam priznavajo tudi tuje čebelarske zveze v Vzhodni Evropi. Ob podpori družbe JUB bomo lahko naredili korak naprej pri obnovi in nadaljnjem vzdrževanju šolskih čebelnjakov, ob tej priložnosti pa se družbi toplo zahvaljujemo za to gesto. Neka-

Foto: MB

Na posvetu mentorjev čebelarških krožkov je ga. **Danijela Zalokar** prejela zlato značko za 40 let vodenja čebelarškega krožka, g. **Jakob Madjar** pa srebrno značko za 20 let vodenja čebelarškega krožka.

teri čebelarški krožki imajo pri nas kar 40-letno tradicijo. Po šolah zdaj v okviru ČZS deluje kar 170 čebelarških krožkov, v katere je vključenih 2.600 otrok, to pa je gotovo velik dosežek.«

Več kot sto navzočih mentorjev je nagovoril tudi **direktor družbe JUB Željko Kovačevič**: »Akcijo **JUBINI gredo za med** smo v družbi JUB podprli z velikim veseljem, saj gre za projekt, ki tesno povezuje šolarje z naravo. Naši, na vodni osnovi izdelani JUBINI, so primerni prav za zaščito lesa v panjih, saj so prijazni tako do čebel in ljudi kot tudi do okolja. Med pobudniki naše skupne akcije s ČZS so bili prav zaposleni v JUB-u, ki so tudi sami čebelarji. Z rezultati akcije in zbranimi količinami smo zelo zadovoljni, saj bodo v šolah s 660 litri naših barv in premazov lahko obnovili res precejšnje število šolskih čebelnjakov. Sodelovanja s slovenskimi čebelarji vseh generacij se veselimo tudi v prihodnje.«

Družba JUB je za udeležence letnega posveta in druge zainteresirane čebelarje pripravila tudi dve delavnici, na katerih so njeni strokovnjaki praktično pokazali, kako naj poteka celostna ali delna obnova starih panjev in kako preprosto je s pravimi premazi mogoče vzdrževati nove. Po začetnem brušenju, ki

Foto: MB

Direktor družbe JUB Željko Kovačevič in **predsednik ČZS Boštjan Noč** ob sklenitvi akcije **JUBINI gredo za med**

Foto: arhiv JUB

Delavnico, ki so se je udeležili mentorji šolskih krožkov, so vodili strokovnjaki iz družbe JUB.

lahko poteka ročno ali z rotacijskimi in vibracijskimi brusilkami, lahko čebelarji nadaljujejo delo najprej z nanosi ekološkega premaza JUBIN Decor primer in potem z JUBIN Decor universal, transparentni premaz JUBIN Lasur pa lahko nanašajo neposredno na površino panjev. Prednosti teh barv in premazov, zaradi katerih jih v JUB-u priporočajo kot prvo izbiro, so

zlasti hitro sušenje (to omogoča razmeroma zelo hitro selitev čebel v panj), da nimajo neprijetnega vonja in da so certificirani za varno uporabo pri stiku z živili.

JUB kemična industrija, d.o.o.

Ambroževe svete maše po Sloveniji

12. Ambroževa sveta maša v Novi Štifti – ČZ Sa-Ša in ČD Gornji Grad vabita vse slovenske čebelarje na zahvalno sveto mašo v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža. Sveta maša bo 4. decembra 2016, ob 10. uri, v romarski cerkvi Marije Zvezde v Novi Štifti pri Gornjem Gradu. Po bogoslužju bo tudi družabno srečanje. Čebelarska društva vabimo, da se maše udeležijo s svojimi prapori. Naj medi!

ČZ Sa-Ša in ČD Gornji Grad

Ambroževa sveta maša maša na Viru pri Domžalah – čebelarska družina Vir pri Domžalah vabi vse čebelarje in društva s čebelarskimi prapori k

zahvalni sveti maši v počastitev zavetnika čebelarjev sv. Ambroža. Sveta maša bo darovana za vse pokojne čebelarje 7. decembra 2016, ob 18. uri, v farni cerkvi sv. Jožefa na Viru pri Domžalah. Naj medi!

ČD Vir

Tradicionalna Ambroževa sveta maša – ČD Sevnica, ČD Radeče in ČD Šentjanž vljudno vabijo vse čebelarje in čebelarke na tradicionalno 10. Ambrožovo sv. mašo v počastitev zavetnika čebelarjev sveto Ambroža. Maša bo v soboto, 3. decembra 2016, ob 10. uri, v cerkvi Svetih treh kraljev na Brunku. Vabljeni!

Miha Metelko, ČD Sevnica

“Čbelica na rajžo gre”

Izdelava prevoznih čebelnjakov
prilagodljiva notranja stena

Anton Ciglič, s.p.
www.čebelnjaki.si, info@čebelnjaki.si
 Telefon: 031 681 589

0 projektu Kuhnapato

Projekt KUHNAPATO obuja prehransko kulturno dediščino v slovenskih osnovnih šolah. Poteka že šest let in vanj je vključena večina osnovnošolske generacije, učence pa naj bi spodbudila, da bi si v življenju izbrali odgovorno in zdravo pot. Spodbujati jih želimo k uporabi lokalne hrane ter k temu, da bi cenili značilne ali tradicionalne jedi iz svojega okolja. Iz pozabe želimo izbrskati jedi prednikov, katerih recepti se po večini prenašajo le še ustno, ter z njimi navdušiti gostince, da bi oplemenitili svojo ponudbo.

Slovenijo je vredno postaviti na svetovni kulinarčni zemljevid. Naloga učencev je, da na podlagi medgeneracijske komunikacije izvedo za jedi, ki so zaznamovale bodisi večje cerkvene ali posvetne praznike, delavska ali kmečka opravila, jubileje ali rojstva bodisi so bile na mizah za nedeljska kosila ali za vsak dan. V nadaljevanju vam predstavljamo recept iz dediščine Zgornje Savinjske doline.

Anka Peljhan

V smetani pečeni ajdovi štruklji

Pri tej jedi je zanimiv predvsem način izvedbe štrukljev, ki jih v Sloveniji sicer poznajo domala v vsaki regiji. Štruklji, pečeni v mleku ali smetani, pa sodijo med jedi dediščine Zgornje Savinjske doline. Pripravljali so jih predvsem jeseni, ko so jedi postajale izdatnejše, najraje pa so jih stregli ob martinovem, ko je iz mošta nastalo vino. Gre za eno izmed najboljših prazničnih poslastic iz tamkajšnje zgodovine, zato bi jo lahko ponujale gostilne s tega območja.

Foto: OŠ Mozirje

SESTAVINE

Testo: 0,5 kg ajdove moke, 0,5 l slanega kropa, pšenična moka za posipanje

Nadev: 30 dag skute, 3 žlice kisle smetane, 2 jajci, 1 žlica sladkorja, 3 žlice medu, 2 žlički drobtin, pest zmletih orehov, cimet

Preliv: 0,7 l sladke smetane, 2 žlici medu

PRIPRAVA

Ajdovo moko prelijemo s kropom, premešamo in narahlo pregnetemo v testo. Pustimo ga počivati 30 minut. Nato na pomokani deski testo razvaljamo za nožev rob na debelo. Iz navedenih sestavin zmešamo nadev in ga namažemo po razvaljanem testu. Potresemo ga z orehi. Testo zvijemo in ga razrežemo na približno 6 cm dolge štrukeljce. Pokonci in tesno drug ob drugem jih postavimo v namaščen pekač. Prelijemo jih z nekoliko osoljeno sladko smetano in za vsaj 45 minut postavimo v pečico, segreto na 200 °C. Posrkati morajo vso smetano in ostati sočni. Pečene pokapamo z medom.

Avtorji recepta: skupina Mozirski kuharji, OŠ Mozirje

Vaš recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si

KONIGIN
Tovarna čebelarске opreme iz Madžarske

www.konigin-trade.com

Nudimo Vam proizvode s 4-letno garancijo po zelo ugodnih konkurenčnih cenah z dostavo na dom

Obiščite nas na sejmih in izkoristite 10% sejmski popust!
Sejmi: Bjelovar, Pazin, Celje, Zagreb, Opatija in Split

Telefon: +386 31 266 193, +36 70 360 2881 E-mail: fodor@konigin-trade.com

Slovenski čebelarji – na voljo bodo unikatna slovenska čebelarska oblačila za prosti čas

V ČZS je že dlje časa zorela ideja, da bi slovenski čebelarji naredili še en korak k večji prepoznavnosti. Na različnih neformalnih dogodkih, srečanjih in potovanjih doma ali v tujini smo pogrešali oblačila, ki bi izražala našo pripadnost slovenskemu čebelarstvu. Zato smo julija letos začeli razmišljati, kakšna oblačila bi bila najprimernejša za ta namen. Želeli smo oblikovati lastno kolekcijo, ki bi bila lahkotna za nošenje, prepoznavna in tudi kakovostno izdelana. Glede barv smo se strinjali, da je treba v kolekcijo vključiti zeleno barvo, ki poudarja Slovenijo kot zeleno državo, in rumeno, ki je čebelarska barva, saj ponazarja barvo medu in čebeljega voska. Iskali smo nekaj podobnosti z oblačili, ki so v svetu že prepoznavna, torej podobnost z reprezentančnimi oblačili slovenskih športnikov, kajti prav ti so eni izmed tistih, ki najbolj pripomorejo k prepoznavnosti Slovenije. Zato so barve zeleno-rumene, rumeni del je kot satje, ki se na prsnem delu oblačil zaključuje v obliki »Triglava«. K sodelovanju smo povabili različne ponudnike. Na podlagi prejetih osnovnih predlogov kolekcij smo nadaljevali pogovore samo s podjetjem EUROCOM, ki zagotavlja oblačila tudi za Olimpijski komite Slovenije. Ob naših usmeritvah je podjetje pripravilo prve vzorce, ki smo jih članom UO ČZS predstavili na seji, 22. septembra 2016. Ker so člani UO projekt podprli, smo s podjetjem EUROCOM podpisali pogodbo o sodelovanju ter naročili manjše število oblačil, ki jih bomo prejeli pred kongresom ApiSlovenija v Celju prihodnje leto. V prvem naročilu smo naročili najnižje možno število artiklov, prihodnja naročila pa bodo temeljila na povpraševanju.

Prvi vtisi glede prepoznavnosti naših oblačil v tujini so pozitivni. Med obiskom 1. mednarodnega festivala čebelarskih filmov, ki je bil konec septembra v Pragi, je predsednik ČZS Boštjan Noč ob ogledu Masarykovega čebelnjaka na praškem gradu Hradčani v družbi čebelarjev iz Češke in drugih držav nosil vzorec vetrovke in kape iz nove kolekcije. Ne glede na to, da ga večina navzočih ni poznala, je s temi oblačili zbudil veliko pozornosti. Opazen je bil že na prvi pogled, saj so se udeleženci začeli najprej med seboj tiho pogovarjati o oblačilu, pozneje pa so se opogumili in povprašali, ali so to oblačila,

ki jih nosimo slovenski čebelarji. Pohvalili so dizajn in izrazili željo, da bi jih imeli tudi sami. Čebelarji se ne samo doma, ampak tudi v tujini pogosto pojavljamo v javnosti. Še posebej zdaj in tudi v prihodnje, ko bomo še bolj promovirali slovensko čebelarstvo in svetovni dan čebel, je prav, da se na dogodkih, ki niso posebej slovesni (ob takšnih

priložnostih nosimo slovesno čebelarsko obleko), pojavljamo v prepoznavnih oblačilih. S tem opozarjamo nase, na našo pripadnost čebelarski organizaciji in državi, iz katere prihajamo, saj gre za slovenska čebelarska oblačila za prosti čas. Naj bo naš skupni cilj, da vsak/-a slovenski/-a čebelar/-ka nosi tovrstna oblačila, saj bomo tako še bolj prepoznavni v širši javnosti. Bodimo ponosni na to, da smo slovenski čebelarji!

Ker gre za povsem novo kolekcijo oblačil, jih bo mogoče naročiti šele na kongresu ApiSlovenija v Celju. Ker so dobavni roki razmeroma dolgotrajni (ČZS je sicer naročila nekaj zaloge) in ker je zanimanje že zdaj zelo veliko, ČZS zbira prednaročila s 15-odstotnim popustom na redne cene. Poudariti je treba, da gre za unikatna oblačila, narejena samo za ČZS. Ker so narejena iz kakovostnega materiala, tudi cene niso najnižje, vendar so po zagotovitvi stroke popolnoma konkurenčne.

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, z enotno kolekcijo oblačil za prosti čas bomo spet »prvi« v čebelarskem svetu na tem področju. Kjer koli se bomo pojavili, bomo že navzven pokazali, da smo čebelarji, in to čebelarji iz dežele odličnih čebelarjev – SLOVENIJE!

ČZS

Foto: Arhiv ČZS

Slika prikazuje delovni osnutek vetrovke in kape, ki bo v uradni kolekciji imel še bolj čebelarske barve.

Artikel	Cena v EUR z DDV	Cena v EUR s 15-odstotnim popustom ob prednaročilu
polo majica (moška in ženska)	18,30	15,60
majica (moška in ženska)	15,30	13,00
vetrovka (moška in ženska)	60,70	51,60
kapa	7,9	6,7

Program ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2017–2019

Uvod

Z 31. avgustom 2016 se je končalo triletno obdobje Programa ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2014–2016. Za črpanje sredstev iz tega programa mora država članica EU na vsaka tri leta pripraviti program ukrepov na področju čebelarstva in ga predložiti Evropski komisiji. Polovico nepovratnih sredstev iz Programa ukrepov na področju čebelarstva (v nadaljevanju: program) prispeva Evropska unija, drugo polovico pa Republika Slovenija.

Minister za kmetijstvo mag. Dejan Židan je jeseni 2015 imenoval skupino za pripravo programa za obdobje 2017–2019. V njej so sodelovali predstavniki Čebelarstva Slovenije, Kmetijskega inštituta Slovenije, Biotehniške fakultete, Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta, Nacionalnega inštituta za biologijo, Veterinarske zbornice, Čebelarstva Božnar, d. o. o., Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja, Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin ter Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Program je bil pripravljen do konca februarja 2016 in marca poslan Evropski komisiji v Bruselj. Ta ga je pozneje tudi potrdila. Delovna skupina je ukrepe oblikovala na podlagi ciljev iz Resolucije o zaščiti kranjske čebele za ohranitev njene pasemske čistosti, enakomerno in zadostno poseljenost čebeljih družin po vsej Sloveniji ter za zagotovitev kakovosti in varnosti čebeljih pridelkov. Skupna vrednost sredstev, ki jih zagotavljata proračuna Evropske unije in Republike Slovenije za vsako programsko leto, je **765.627,58 EUR**.

Katere ukrepe zajema novi program? Podobne kot prejšnje programsko obdobje, a z nekaterimi spremembami.

Tehnična pomoč čebelarjem

V okviru prvega ukrepa Tehnična pomoč čebelarjem so predvideni trije podukrepi:

- sofinanciranje čebelarstva opreme,
- pomoč čebelarjem začetnikom in

- usposabljanje in izobraževanje iz čebelarstva.

Pri prvih dveh podukrepih bo mogoče sofinanciranje nakupa pripomočkov, naprav in opreme, ki jih bodo kupili čebelarji. Najvišja vrednost sofinanciranja, ki ga bodo čebelarji lahko uveljavljali v treh letih, je odvisna od števila čebeljih družin, s katerimi čebelarijo, in je enaka kot v prejšnjem obdobju. Novost je, da so čebelarji, ki so vključeni v sheme kakovosti, upravičeni do višje vrednosti sofinanciranja v primerjavi s tistimi, ki niso vključeni v sheme kakovosti. Do podukrepa pomoč čebelarjem začetnikom so upravičeni čebelarji začetniki, mlajši od 40 let. Čebelarji, ki bodo želeli prejeti sredstva za sofinanciranje nakupa (po prvem ali drugem podukrepu), se bodo morali prijaviti na javni razpis, izpolnjevati pa bodo morali tudi pogoje, ki bodo objavljeni v Uredbi o izvajanju ukrepov na področju čebelarstva 2017–2019 in javnem razpisu.

Čebelarji in drugi bodo upravičeni tudi do usposabljanj, ki jih bo izvajal izvajalec, izbran na javnem razpisu ali po pravilih javnega naročanja.

Nadzor nad varozo

V okviru tega ukrepa bo čebelarjem zagotovljena individualna pomoč pri zdravljenju varoze. Izvajalec bo izbran po pravilih javnega naročanja.

Kakovost čebeljih pridelkov

V novem obdobju bodo z analizami spremljali tako kakovost medu kot tudi kakovost in varnost drugih čebeljih pridelkov. Kdo bo opravljal analize čebeljih pridelkov, bo znano po izbiri izvajalca po pravilih javnega naročanja.

Obnavljanje čebeljega fonda

V okviru tega ukrepa bodo izvajali tri podukrepe:

- spodbujanje osnovne odbire in menjava čebeljih matic,
- subvencioniranje vzrejvalcev čebeljih matic in
- spremljanje kakovosti matic kranjske čebele: morfološke lastnosti in odbira za odpornost proti varoju.

Vabilo na predstavitev Programa ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2017–2019

Vabimo vas, da se v četrtek, 1. decembra 2016, ob 16. uri, na sedežu Čebelarstva Slovenije, Brdo 8, Lukovica, udeležite predstavitve Programa ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2017–2019. Predstavljen bo tudi Program

razvoja podeželja 2014–2020 z vidika črpanja sredstev za čebelarstvo. Z vami bomo predstavniki Čebelarstva Slovenije, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja. **ČZS, JSSČ**

Tabela 1: Vrednost sredstev za posamezne ukrepe v EUR

Ukrep	Leto 2017	Leto 2018	Leto 2019
Tehnična pomoč čebelarjem	332.367,58	332.367,58	332.367,58
Nadzor nad varozo	30.000,00	30.000,00	30.000,00
Kakovost čebeljih pridelkov	75.000,00	75.000,00	75.000,00
Obnavljanje čebeljega fonda	133.760,00	133.760,00	133.760,00
Aplikativne raziskave	161.000,00	161.000,00	161.000,00
Spremljanje trga	3.500	3.500	3.500
Racionalizacija sezonske selitve panjev	30.000	30.000	30.000
Skupaj	765.627,58	765.627,58	765.627,58

Podukrepi podpirajo prizadevanja za ohranitev ter izboljšanje kakovosti kranjske sivke. Prvi spodbuja čebelarje k zamenjavi morfološko neprimernih matic, drugi spodbuja vzrejevalce rodovniških in gospodarskih matic k vzreji kakovostnejših matic, tretji pa predvideva spremljanje trendov na področju kakovosti vzrejenega plemenskega materiala, tehnološke rešitve za izboljšanje kakovosti vzrejenih matic in odbiro čebeljih družin, ki so odporne proti varojam.

Aplikativne raziskave v čebelarstvu

Predvidene aplikativne raziskave bodo namenjene določitvi standardov karakterizacije čebeljih pridelkov, ugotavljanju optimalnega načina uporabe zdravil za zdravljenje varoze, ugotavljanju vplivov ruralnega in urbanega okolja ter prehranskih virov na razvoj čebeljih družin in ugotavljanju vpliva čebelarjenja na čebelje družine in kakovost medu. Izvedene bodo štiri aplikativne raziskave, njihovi izvajalci pa bodo izbrani po pravilih javnega naročanja. To bodo raziskave o:

- karakterizaciji čebeljih pridelkov ter vplivu postopkov obdelave in shranjevanja cvetnega prahu na njegovo kemično in mikrobiološko sestavo;
- vplivu mikroklimatskih razmer v panju in okolici na zatiranje varoj v povezavi z zdravstvenim stanjem čebel;
- vplivu ruralnega in urbanega okolja ter prehranskih virov na razvoj čebeljih družin;
- vplivu tehnologije čebelarjenja na čebelje družine in kakovost medu.

Spremljanje trga

Država mora na podlagi Uredbe Evropske komisije, št. 1368/2015, spremljati podatke o področju čebelarstva. Ker je treba pregledati, posodobiti, nadgraditi in pozneje tudi zbirati ter spremljati precejšen nabor baz podatkov, bo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano po

pravilih javnega naročanja poiskalo izvajalca, ki bo v programskem obdobju pripravil in vodil vse te in še druge podatke.

Racionalizacija sezonske selitve panjev

Gre za ukrep, ki ga v programu Republike Slovenije ni bilo že kar nekaj časa. Na podlagi tega ukrepa bodo čebelarji upravičeni do sofinanciranja sredstev za prevoz čebel na pašo. Sofinanciranje teh sredstev je bilo v prejšnjem programskem obdobju sicer črpano iz ukrepa Tehnična pomoč čebelarjem, po navodilih Evropske komisije pa mora biti ta strošek z novim obdobjem prikazan v novem ukrepu Racionalizacija sezonske selitve panjev. Najvišja vrednost sofinanciranja, ki ga bodo čebelarji lahko uveljavljali v treh letih, bo odvisna od števila čebeljih družin, s katerimi čebelarji, in je enaka kot v prejšnjem obdobju (ukrep Sofinanciranje čebelarске opreme).

Sklep

Podrobneje se lahko z vsebino programa za obdobje 2017-2019 seznanite tudi na spletni strani MKGP: www.mkgp.gov.si/si/delovna_podrocja/rejne_zivali_in_cebele/cebele/. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je poleti poslalo v Bruselj nov predlog poimenovanja posameznih ukrepov. V tem članku so ukrepi poimenovani tako, kot so bili predlagani v prvem predlogu programa in kot jih je potrdila Evropska komisija. Podrobnosti o vsebinah, pogojih črpanja oz. upravičenosti do posameznih ukrepov in sankcijah bodo po objavi Uredbe o izvajanju programa ukrepov na področju čebelarstva 2017-2019 objavljene v eni izmed prihodnjih števil Slovenkega čebelarja.

Lidija Senič, vodja JSSČ

Povzeto po Kozmus P. in sodelavci, Program ukrepov na področju čebelarstva v obdobju 2017-2019, MKGP, Ljubljana, marec 2016.

Predstavitev Aleša Bozovičarja – novega svetovalca JSSČ, specialista za tehnologijo čebelarjenja

Aleš Bozovičar, svetovalec
JSSČ, specialist za tehnologijo
čebelarjenja

01/729 61 12

030/604 015

ales.bozovicar@czs.si

Sem velik ljubitelj narave, zato sem se že zelo zgodaj usmeril v naravoslovje. Po končani osnovni šoli sem se vpisal na srednjo Biotehniško šolo, smer veterinarski tehnik. Šolanje sem nadaljeval na Biotehniški fakulteti ter diplomiral iz zootehnik. Po diplomi sem vpisal še magistrski študij znanosti o živalih. Doma sem s podeželja, kjer sem vedno imel stik z domačimi živalmi. Ko sem bil star 12 let, mi je oče zaradi moje velike želje kupil prvi 5-satni panj z družino in tako se je začelo moje čebelarjenje, ki traja še dandanes.

Svoje prvo študentsko delo sem opravljal v podjetju Čebelarstvo Rihar - Kocjan, kjer sem pridobil zelo veliko praktičnega znanja o delu s čebelami in izdelavi čebelarске opreme. Leta 2012 sem se zaposlil kot vodja večje kmetije v Postojni. Na tem de-

lovnem mestu sem bil odgovoren za organizacijo del, vodenje evidenc ter spremljanje kmetijske politike in zakonodaje. Ves čas sem se poleg rednega dela ukvarjal tudi s čebelarjenjem. Tako zdaj čebelarim s 50 čebeljimi družinami: 20 jih je v stacionarnem čebelnjaku ob domu, 30 družin pa je na dveh prevoznih enotah. Čebelarim v AŽ- in nakladnih panjih.

Veselim se izziva, ki mi ga prinaša novo delovno mesto. Delo, ki ga bom opravljal na ČZS, obsega pripravo in objavo člankov, svetovanje čebelarjem, spodbujanje k čebelarjenju, spodbujanje lastne vzreje matic, usposabljanje za razločevanje kranjske sivke od križancev, zagotavljanje optimalne izrabe čebeljih paš, izboljšanje ekonomičnosti čebelarjenja, preprečevanje pomorov čebel zaradi uporabe fitofarmaceutskih sredstev v kmetijski pridelavi, izobraževanje čebelarjev, ozaveščanje mladine in širše javnosti o pomenu čebelarstva, sodelovanje z raziskovalnimi ustanovami pri iskanju optimalnih rešitev na področju tehnologije čebelarjenja ...

S svojim znanjem in delom želim pomagati pri razvoju slovenskega čebelarstva. Z veseljem bom čas namenil vsem, ki me boste prosili za nasvet in pomoč.

Označba hranilne vrednosti

Od 13. decembra 2016 naprej bo na živilih obvezna označba hranilne vrednosti. Med izjeme glede tovrstnega označevanja sodijo vsi primarni čebelji pridelki (med, cvetni prah, matični mleček, surov propolis) in pijače, ki vsebujejo več kot 1,2 vol. % alkohola. Uredba navaja, da so izjema lahko tudi obrtno proizvedena živila, ki jih proizvajalec majhnih količin proizvaja neposredno končnemu porabniku ali lokalnim podjetjem za prodajo na drob-

no, ta pa jih prodajajo neposredno končnemu porabniku. Kakšne bodo te izjeme, za zdaj še vedno ni znano, zato bodite čebelarji, ki prodajate mešanice čebeljih pridelkov (npr. med, cvetni prah, matični mleček, propolis; med s suhim sadjem), pripravljene in spremljajte obvestila o tem. Živila, ki bodo dana v promet ali označena do 13. decembra, je dovoljeno tržiti do prodaje zalog.

Mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ

Obvestilo o sporočanju staleža čebeljih družin

V skladu s Pravilnikom o označevanju čebelnjakov in stojišč (Ur. l. RS, št. 117/08, 55/13, 92/15) je vsak čebelar dolžan v Register čebelnjakov (RČ) sporočiti podatke o številu čebeljih družin v posameznem čebelnjaku na dan 15. april in 31. oktober. Sporočiti mora število vseh čebeljih družin, vključno z rezervnimi. Podatke o tem mora za oba popisna datuma sporočiti najpozneje do 1. decembra. Stanje čebeljih družin za popisni datum 15. april 2016 čebelarji lahko sporočijo sami prek spletne aplikacije, ki je objavljena na spletni strani Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Sektor za identifikacijo in registracijo ter informacijske sisteme (Uprava): <http://www.uvhvr.gov.si/>

si/registri_obrazci_in_spletne_aplikacije/identifikacija_in_registracija_zivali/spletne_aplikacije/. Stanje čebeljih družin za popisni datum 31. oktober 2016 bo prek omenjene aplikacije mogoče sporočiti od tega datuma naprej. Čebelarji, ki stanja čebeljih družin v RČ ne bodo sporočili (bodisi enega podatka bodisi obeh) do začetka novembra, bodo v tem mesecu prejeli poziv, naj to storijo. V tem primeru naj izpolnijo prejet obrazec in ga najpozneje do 1. decembra posredujejo Upravi. Podatke lahko najpozneje do 1. decembra 2016 sporočijo tudi prek omenjene spletne aplikacije.

Katarina Ore, UVHVR, Sektor za identifikacijo in registracijo ter informacijske sisteme

Strokovna razprava o pomenu kakovosti čebelarске opreme

ČZS, JSSČ bo v torek, 6. decembra 2016, ob 16. uri, na sedežu ČZS na Brdu pri Lukovici, pripravila strokovno razpravo o pomenu kakovosti čebelarске opreme, predvsem točil. V njej bodo sodelovali svetovalec JSSČ, specialist za tehnologijo, Aleš Bozovičar, izdelovalec čebelarске opreme, Zdravko

Logar, terenski svetovalec JSSČ Branko Borštnik ter čebelarja Blaž Šercelj in Viktor Svetlin. Na tokratno strokovno razpravo vabimo izdelovalce čebelarске opreme in vse zainteresirane čebelarje.

Aleš Bozovičar, svetovalec JSSČ

Strokovno razprava o pridobivanju neoporečnega voska

ČZS, JSSČ bo v sredo, 16. novembra 2016, ob 16. uri, v družinskem čebelarstvu Kojek, Hrovača 35, Ribnica, organizirala **strokovno razpravo o pridobivanju neoporečnega voska**. V njej bodo sodelovali:

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ za tehnologijo: *Pomen pridobivanja neoporečnega voska;*

Robert Kocjan, čebelar in izdelovalec satnic: *Napake pri pridobivanju voska;*

Boštjan Kojek, čebelarски mojster: *Praktične izkušnje pri pridobivanju voska.*

Po razpravi si bodo udeleženci lahko ogledali čebelarско prakso pridobivanja voska. Vljudno vabljeni!

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Povabilo na dan čebelarskega turizma, razglasitev rezultatov državnega ocenjevanja medu in na 1. festival čebelarске pesmi Lukovica 2016

Vabimo vas, da se v **petek, 2. decembra 2016**, udeležite:

- **posveta ob dnevu čebelarskega turizma (ob 14. uri v prostorih Čebelarске zveze Slovenije na Brdu pri Lukovici)** – ČZS, JSSČ v sodelovanju s komisijo za čebelarско kulturno dediščino vsako leto organizira posvet o čebelarskem turizmu. To je odlična priložnost za spoznavanje dobrih praks čebelarških turizmov in možnosti, ki nam jih ponuja tovrstna dejavnost.

Program posveta:

- Uvodni pozdrav in beseda gostov.
- Predstavitve dobre prakse čebelarskega turizma.
- Primer dobre prakse sodelovanja Mestne Občine Ljubljana.
- Predstavitve delovanja sekcije za čebelarски turizem pri Čebelarски zvezi Slovenije.
- Predstavitve projekta Čebelarски turistični vodnik.
- Predstavitve pogleda čebelarске turistične vodnice na čebelarски turizem.
- Podelitev izkaznic čebelarским turističnim vodnikom.
- Razglasitev rezultatov natečaja »Do čebel najprijaznejša občina 2016« in podelitev priznanj »Zlati medenjaki 2016«.

Ob 15.30: STROKOVNA RAZPRAVA: PRILOŽNOSTI OB RAZGLASITVI SVETOVNEGA DNE

ČEBEL; Na strokovni razpravi bodo sodelovali: **mag. Tanja Strniša**, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, **ga. Eva Štravs Podlogar**, državna sekretarka na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, **dr. Peter Kozmus**, vodja projekta Svetovni dan čebel na Čebelarски zvezi Slovenije, **ga. Tanja Arih Korosec**, Turistična agencija Aritours in **ga. Dominika Koritnik Trepel**, Klub profesionalnih turističnih vodnikov.

- **razglasitve rezultatov državnega ocenjevanja medu za leto 2016 (ob 17. uri v prostorih Čebelarске zveze Slovenije na Brdu pri Lukovici)** – Tudi letos so bila izvedena senzorična ocenjevanja medu za uvrstitve najboljših vzorcev na državno senzorično ocenjevanje medu. Na sklepi prireditvi bomo razglasili rezultate ter podelili priznanja najboljšim vzorcem medu v letu 2016;

- **1. festivala čebelarске pesmi Lukovica 2016 (ob 17. uri v prostorih Kulturnega doma Janka Kersnika, Stari trg 1, Lukovica)** – Tako pe-tje kot čebelarjenje je del slovenske kulture, zato smo se pri Čebelarски zvezi Slovenije v sodelovanju z Občino Lukovica odločili za organizacijo 1. festivala čebelarске pesmi Lukovica 2016. Na festival se je prijavilo osem odraslih pevskih skupin in gotovo bo to lep kulturni dogodek. *Čebelarška zveza Slovenije*

Strokovna razprava: Spodbujanje sajenja medovitih rastlin na javnih površinah

ČZS, JSSČ bo v okviru sejma Narava - zdravje 24. novembra 2016, ob 12. uri (v preddverju Hale A – avla levo), pripravila strokovno razpravo o spodbujanju sajenja medovitih rastlin na javnih površinah. V razpravi bodo sodelovali:

- g. Jure Justinek, vodja opazovalno napovedovalne službe pri ČZS,
- ga. Damjana Pirc, univ. dipl. inž. kraj. arh., Sava projekt Krško,
- ga. Sonja Rozman, Zavod RS za varstvo narave,
- ga. Sabina Šegula, Biotehniški center Naklo,
- predstavnik Skupnosti občin Slovenije.

Vabimo vas, da prisluhnete gostom, ki bodo predstavili zanimiva mnenja, razmišljanja, poglede in predloge za zasaditev javnih površin z medovitimi rastlinami. Vse, ki se nameravate udeležiti razprave, prosim, da svoje podatke (ime in priimek) sporočite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si, saj vam bomo zagotovili brezplačen vstop. Število mest je omejeno.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Vabilo na sklepní dogodek projekta »Kar sejemo, to žanjemo«

ČZS, JSSČ bo v okviru sejma Narava - zdravje na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani 25. novembra 2016, ob 12.00 uri (v preddverju Hale A – avla levo), pripravila sklepno prireditev projekta »Kar sejemo, to žanjemo«. Ob tej priložnosti bomo predstavili rezultate spremljanja obiska čebel na dveh sortah medovite aje (Darja in Čebelica), ki so bile posejane na šestih poljih srednjih in višjih kmetijskih šol po Sloveniji. Analize meritev in ovrednotenje rezultatov obiska čebel ter drugih opažanj na ajdi bo predstavil dr. Janko Božič z Biotehniške fakultete. V okviru dogodka bomo pripravili tudi novinarsko konferenco, na kateri bodo sodelovali:

- g. Anton Tomec, tajnik ČZS,
- mag. Tanja Strniša, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano,
- g. Branko Ravnik, direktor Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije,
- dr. Janko Božič, Biotehniška fakulteta Ljubljana.

Vabimo vas, da se udeležite dogodka in da obiščete tudi stojnico ČZS, JSSČ, ki bo od

24.–27. novembra 2016 bogato obložena s pekovskim pecivom iz aje in žit. Pogostitev bodo pripravile kmetijske šole, ki sodelujejo v projektu »Kar sejemo, to žanjemo«, in sicer:

- 24. 11. 2016 Izobraževalni center Piramida
- 25. 11. 2016: Center biotehnik in turizma, Grm Novo mesto
- 26. 11. 2016: Šolski center Šentjur
- 27. 11. 2016: Biotehniška šola Ptuj

Za celostno podobo stojnice bo poskrbela Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti iz Celja. Stojnica ČZS, JSSČ bo postavljena v hali A2, poleg interaktivnega paviljona »Čebelji svet« Ministrstva za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano. **Vljudno vabljeni na prireditev in obisk stojnice!** Vse, ki se nameravate udeležiti dogodka, prosim, da svoje podatke (ime in priimek) sporočite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si, saj vam bomo zagotovili brezplačen vstop. Število mest je omejeno.

Nataša Klemenčič Štrukelj, svetovalka JSSČ

Partnerji v projektu »Kar sejemo, to žanjemo«

Ponosni botri projekta »Kar sejemo, to žanjemo«

O pomenu čebelarstva na 16. mednarodni konferenci SLOBIOM 2016

Vabimo vas, da se udeležite 16. mednarodne konference SLOBIOM 2016, ki bo 16. novembra 2016 v dvorani Državnega sveta Republike Slovenije. Konferenca v organizaciji SLOBIOM - Zveze društev za biomaso Slovenije je namenjena poglobljenemu razmisleku o našem odnosu do narave in soljudi, do naše zemlje ter pridelavi zdrave hrane, neoporečnih surovin in energije ter ohranjanju polnovredne prsti, čiste pitne vode in čistega zraka. **Osrednja tema dopoldanskega dela konference bo »Pomen čebelarstva za Slovenijo in svet«.** Predstavniki ČZS in drugi strokovnjaki s tega področja bodo predstavili pobudo za razglasitev svetovnega dne čebel, pa tudi ozaveščanje domače in svetovne javnosti o pomenu širjenja čebelarstva za opravevanje rastlin in utrjevanje našega zdravja.

Program:

9.00 – Odprtje konference: Mitja Bervar, predsednik Državnega sveta Repulike Slovenije, mag. Tanja Strniša, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Boštjan Noč, predsednik Čebelarke zveze Slovenije, mag. Martina Šumenjak Sabol, predsednica SLOBIOM;

9.15 – Pomen čebelarstva za Slovenijo in svet: predsedujoči Franc Šivic, član komisije za apiterapijo pri ČZS;

Potujoči čebelarski učitelj

Ker v ČZS v zadnjem obdobju dobivamo veliko vprašanj o možnosti prenosa našega čebelarskega znanja in tehnologije v različne druge države, smo se z MKGP začeli pogovarjati o možnosti za ustanovitev mednarodnega centra za izobraževanje, v katerem bi sodelovalo več institucij, pristojnih za čebelarstvo. Poleg tega bomo potrebovali tudi čebelarje, ki bodo v določenem obdobju pripravljeni odpotovati v

9.25 – Dejavnosti za razglasitev svetovnega dneva čebel pri Združenih narodih: Boštjan Noč, predsednik ČZS;

9.35 – Ozaveščanje javnosti o pomenu čebelarstva: Lidija Senič, vodja JSSČ;

9.45 – Dejavnosti za ohranitev kranjske čebele v Sloveniji: dr. Peter Kozmus, strokovni vodja PRO;

9.55 – Uporaba medu in čebeljih pridelkov: mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka JSSČ;

10.05 – Pomen čebelarstva za naravo in kmetijstvo: dr. Danilo Bevk, Nacionalni inštitut za biologijo, in prof. dr. Janko Božič, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani;

10.20 – Priprave Občine Žirovnica na prvo praznovanje svetovnega dneva čebel: Leopold Pogačar, župan Občine Žirovnica.

V nadaljevanju konference bodo predstavljene še druge teme, kot so vpis pravice do čiste pitne vode v ustavo, obnovljivi viri energije, ekološko kmetovanje, trajnostni razvoj občin in zeleni turizem.

Vljudno vabljeni! Vstop je prost.

*Mag. Martina Šumenjak Sabol,
predsednica SLOBIOM*

tujino in praktično izobraževati čebelarje, torej nekakšne potujoče čebelarske učitelje. Poglavitna pogoja za to sta znanje vsaj enega svetovnega jezika in praktično znanje s področja čebelarstva. Če ste zainteresirani za takšno delo, vas prosimo, da nam to sporočite na e-naslov: peter.kozmus@czs.si. O vsem drugem se bomo dogovorili naknadno.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Kako pridelati matični mleček in kako izdelati medene pijače?

ČZS želi spodbuditi pridelavo matičnega mlečka in izdelavo različnih medenih pijač. Za oboje je potrebno specifično znanje, ki ga obvladajo le redki. Da bi v prihodnje lahko pripravili usposabljanje (teorija in praksa) o pridelavi matičnega mlečka in izdelavi medenih pijač, medice in peneče medice, iščemo potencialne izvajalce enega in/ali drugega usposa-

bljanja. Vse, ki vas zanima katera koli od omenjenih tem, vabimo, da svojo pripravljenost za sodelovanje sporočite g. Borku (051/637 204, marko.borko@czs.si). Kandidate za predavatelje lahko predlagate tudi čebelarji sami, povabilo k sodelovanju pa jim bo na vaš predlog posredovala ČZS.

ČZS

UGODNO

- ČEBELARSKA OPREMA
- EMBALAŽA ZA MED
- MED IN MEDENI IZDELKI

✉ info@cebelarski-center.eu

🏠 www.cebelarski-center.eu

📞 041 474 897 • 031 752 626

📍 Partizanska cesta 31, Lenart

Delavnice in osebna svetovanja terenskih svetovalcev v čebelarstvu

Terenski svetovalci v čebelarstvu ta mesec opravljajo še zadnja letošnja svetovanja na svojih območjih. Če vas muči kakšno vprašanje glede čebelarstva in če želite dobiti verodostojen odgovor, navežite stik s terenskim svetovalcem. Seznam terenskih svetovalcev v čebelarstvu je objavljen na spletni strani ČZS v rubriki Terenski svetovalci. Ta mesec pa potekajo tudi zadnje letošnje delavnice

na terenu, in sicer o uporabi spletnih aplikacij (eČebelar) in o izpolnjevanju obrazcev v čebelarstvu. Priporočamo vam, da se udeležite teh brezplačnih delavnic, saj vam bo pridobljeno znanje občutno olajšalo delo z aplikacijo eČebelar, prav tako pa tudi izpolnjevanje dokumentacije v čebelarstvu.

Tomaz Samec, svetovalac JSSČ

Svetovanja terenskih svetovalcev v oktobru

Datum	Čas	Izvajalec	Kraj	Kontakt
Izpolnjevanje dokumentacije po SDHNC				
2. nov.	17.00	Tomaz Pintar	V prostorih občine Tržič	g. Perne 041/643 506
9. nov.	16.30	Franc Tratnjek	V čebelarskem domu v Beltincih	g. Tratnjek 041/606 013
Izpolnjevanje dokumentacije po SDHNC in spletne aplikacije				
4. nov.	17.00	Franc Podrižnik	Anin dom v Preboldu	g. Grm 041/201 327

Urniki usposabljanj v novembru

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
10. nov.	16.00	Predstavitve rezultatov aplikativnih raziskav ČZS	svetovalci, specialisti za varno hrano in tehnologijo	Čebelarski center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
16. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarska zakonodaja s področja prodaje in trženja	Nataša Klemenčič Štrukelj	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Vertič 040/290 739
16. nov.	17.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Restavracija Gastro, Rajšpova ulica 12, Ptuj	g. Vertič 040/290 739
18. nov.	17.00	Čebelarjenje po svetu	Franc Šivic	ČRIG Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Ambrožič 031/628 499
24. nov.	15.00	Virusne okužbe čebeljih družin: včeraj, danes, jutri	izr. prof. dr. Ivan Toplak, dr. vet. med.	Kmetijski inštitut Slovenije, Hacquetova ulica 17, Ljubljana	ga. Smodiš Skerl 01/280 51 50
24. nov.	17.00	Svetovanje s področja varne hrane	Nataša Lilek	Kulturni center Španski borci (bralnica v 1. nadstropju), Zaloška 61, Ljubljana	g. Trušnovec 031/253 929
28. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarska zakonodaja s področja prodaje in trženja	Nataša Klemenčič Štrukelj	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinc 041/818 705
28. nov.	17.00	Vpliv sredstev za zatiranje varoj na življenje čebel	prof. dr. Janko Božič	ČRIG Gorenjske, Rožna dolina 50a, Lesce	ga. Ambrožič 031/628 499
28. nov.	17.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Vogrinc 041/818 705
30. nov.	16.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarska zakonodaja s področja prodaje in trženja	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ Selca, Selca	g. Čencič 031/741 371
30. nov.	16.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	KS Krška vas	g. Gramc 041/980 373
30. nov.	17.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ Selca, Selca	g. Čencič 031/741 371

Redno izobraževanje Veterinarske fakultete – Nacionalnega veterinarskega inštituta o zdravstvenem varstvu čebel

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
9. nov.	16.00	Zatiranje varoj v zimskem času	mag. Lidija Mataž, dr. vet. med.	Čebelarski dom v Beltincih	ga. Mataž 031/622 730
18. nov.	17.00	Zdravstvena problematika čebelje družine	mag. Lidija Mataž, dr. vet. med.	Gostišče Žabjek v Žižkih	ga. Mataž 031/622 730

Strežnik za čebelarska društva

Vse več čebelarjev si želi pridobiti informacije in navodila, kako naj v svojem kraju ravnajo s čebelami, seveda pa v Sloveniji ni mogoče dajati splošnih navodil za čebelarjenje, ki bi bila primerna za vse pokrajine. Zato se je porodila ideja o strežniku, na katerem bi lahko regijske zveze in čebelarska društva odprli svoje spletne strani. Društvene spletne strani bi bile namenjene lokalnemu obveščanju o medenju, ukre-

pih pri čebeljih družinah, zdravstvenem stanju čebeljih družin, društvenih dogodkih itd. S tem bi dosegli lokalno informiranost z navodili. Da se ne bi brezglavo zaleteli v nekaj, česar pozneje ne bi uporabljali, vsa zainteresirana društva prosimo, da svoje name-nne sporočijo g. Vladu Augustinu na tel. št.: 040/436 516 ali ne e-naslov: vlado.augustin@czs.si.

Miha Metelko, pooblaščenec predsednika ČZS

Ambrožev ples 2016 – tokrat v Zasavju

Vse čebelarje, čebelarke in druge vabimo, da si v petek, **9. decembra 2016, ob 19. uri**, vzamejo čas za druženje. Tedaj bomo namreč organizirali **Ambrožev ples**, ki bo letos v **gostišču Pri Vidrgarju, Vidrga 4, Vače**. Želimo si, da bi se nam pridružili v čim večjem številu. Ob zvokih prijetne glasbe se bomo v gostišču Pri Vidrgarju družili od 19. ure naprej. Prijave zbiramo do 20. novembra 2016, in sicer po telefonu št.: 01/729 61 00 ali 041/370 409 oz. na e-naslovu: barbara.dimc@czs.si. Število ude-

ležencev je omejeno. Cena aranžmaja je 20,00 EUR na osebo (aperitiv, meni s hladno in toplo predjedjo, glavno jedjo in sladico, zabavni program z ansamblom). Seveda tudi letos nismo pozabili na obdarovanje, saj je december vendarle mesec obdarovanja. Obstaja tudi možnost prenočitve (vse dodatne informacije dobite pri ge. Barbari Dimc). Skupaj si bomo polepsali večer in se zabavali do zgodnjih jutranjih ur. Pristrčno vabljeni!

Tajništvo ČZS

Za člane ČZS nudimo 7% popust pri nakupu čebelarske opreme v vrednosti nad 50 EUR. Pri nakupu sladkorja v količini večji od 200 kg pa prejmete 11% popust na vso opremo Lyson.

Točilo 6 kaset kombinirano za AŽ in LR, avtomatsko samoobračalno
cena: **1.620,16 €**

Točilo 4 satno univerzalni koš, motorni pogon
cena: **547,00 €**

Zaščitni kombinezon več vrst
že za **32,00 €**

Inox sončni topilnik - mali
cena: **184,46 €**

Satnice LR in AŽ
cena: **1,15 €**

Komora za dekristalizacijo medu
cena: **1.100 €**

LR panj iz polistirena
cena: **74,50 €**

Trietažni panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe,
cena: **179,00 €**

Panj AŽ 10 satni standard s kontrolo varoe
cena: **115,00 €**

Pogače in sladkor za krmljenje čebel - ugodno

*vse cene vsebujejo DDV

Ostalo čebelarsko opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Delovni čas: pon-pet 09:00-13:00 in 16:00-19:00, sob 08:00-12:00

Belokranjski hram d.o.o., Ulica Staneta Rozmana 16, 8340 Črnomelj, M: +386 40 745 750, +386 40 748 588, +386 31 695 485
www.belokranjski-hram.si, facebook-belokranjski hram, E: info.belokranjski-hram@t-2.si

PRODAM

Sadike medovitih dreves evodija in kelrevterija, eno- in večletne, tel.: 041/410 152.

Cvetni prah, svež ali posušen, tel.: 041/521 215.

Cvetni prah, pridelan pod Poreznom (Cerkljansko), letošnji, sveže zamrznjen, po želji posušen, pošljem tudi po pošti, tel.: 031/292 577.

Cvetni prah, zamrznjen, pakiran po 5 kg, tel.: 041/990 360.

Večjo količino očiščenega in zamrznjenega cvetnega prahu (Posavje), tel.: 041/947 836.

200 kg čebeljega voska, cvetlični med ter matični mleček, tel.: 031/326 959.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 031/244 601.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 031/882 295.

Akacijev, cvetlični in ajdov med, tel.: 041/298 199.

Akacijev, cvetlični, lipov in hojev med, tel.: 041/704 233.

Akacijev, cvetlični, lipov in ajdov med lastne pridelave, mogoča dostava na dom, tel.: 040/217 542.

Akacijev, cvetlični, lipov in gozdni med, pridelan v Beli krajini, v sodih ali pakiran v kozarcih, prevzem mogoč v Ljubljani, tel.: 051/440 338.

Akacijev, cvetlični, lipov, gozdni in ajdov med ter med oljne ogrščice, tel.: 041/784 775.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, gozdni in hojev med ter med oljne ogrščice, lastne pridelave, mogoča dostava do Ljubljane, tel.: 041/252 695.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med ter svež matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, ajdov in kostanjev med v sodih, tel.: 031/810 337.

Akacijev, cvetlični, kostanjev, gozdni, ajdov in hojev med ter cvetni prah, propolis, AŽ-zaklade in 34-satno točilo (Ljubljana), tel.: 031/787 235.

Cvetlični, gozdni, kostanjev in smrekov med v sodih, mogoča dostava po vsej Sloveniji, tel.: 041/385 620.

Cvetlični, gozdni, hojev med, tel.: 05/753 02 21 (zvečer).

Hojev med in cvetni prah, tel.: 02/887 37 33.

Letošnji akacijev, cvetlični, gozdni in ajdov med, za večje količine mogoča tudi dostava, tel.: 051/678 102.

Kakovosten letošnji cvetlični, gozdni in hojev med v kozarcih ali sodih, tel.: 070/869 248.

Različne vrste medu, tel.: 031/269 475.

Večjo količino cvetličnega medu, tel.: 051/225 916.

Večjo količino cvetličnega medu lastne pridelave v kozarcih ali sodih, tel.: 041/366 161.

Nekaj družin na mladih LR-ali AŽ-satih; družine so močne, nakrmjene, zdravljene, z lanskimi in letošnjimi maticami, tel.: 040/838 956.

Nekaj zdravih čebeljih družin na LR-satih z letošnjimi maticami, pripravljenih za prezimovanje (Obala), tel.: 031/830 552.

AŽ-satnike, zbite ali nezbite, po naročilu, tel.: 041/ 653 152.

Deset čebeljih družin na 10 AŽ-satih s panji, zabojnik, prikoličico in prevozno enoto (zaradi starosti), tel.: 051/217 234.

14 naseljenih trietažnih panjev (Krže, Debevec) še letos ali zgodaj spomladi, zaradi boleznih, tel.: 051/688 690.

Novi 7- in 10-satne AŽ-panje, tudi trietažne, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Osemnajst AŽ-panjev ter čebelarstvo obleko št. 54 s klobukom, tel.: 051/222 797.

Čebelnjak, zunanje mere 3 × 2,3 m, krit s slamo, z desetimi trietažnimi 10-satnimi AŽ-panji in s petimi 7-satnimi prašilčki, tel.: 041/348 828.

Čebelnjak, rabljene panje, nove osmukalnike in drugo čebelarstvo opremo ter klasične mizarne stroje, tel.: 04/514 71 83.

Tovornjak Hyundai H100 s 24 nenaseljenimi 10-satnimi AŽ-panji, A-testiran, cena po dogovoru, tel.: 041/727 456.

Suhe lipove deske debeline 2,50 in 5,00 cm, tel.: 031/615 927.

Točilo, grelec in posodo za med ter čebelji vosek in prazne 9-satne AŽ-panje, tel.: 051/879 878.

Pakirnico za pakiranje medu po 20 g KOLPAK 2 dual, tel.: 041/250 200.

KUPIM

Revijo Slovenski čebelar do leta 1946, mogoča tudi menjava, tel.: 051/611 377.

Čebelji vosek, pribl. 20 kg, tel.: 041/329 435.

Čebelarstvo center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

- izdelavo satnic iz vašega voska,

- odkup voska,

- nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

OTROČJE LAHEK IZRAČUN

**NOV AVTO ZA
1% NA MESEC**

FABIA
EASY = 8.800 €
1% = 88 €/MESEC

INTEGRAL AVTO d.o.o., C. maršala Tita 67, Jesenice, tel.: 04 583 33 50

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 4,7 l/100 km in 105 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,016x10¹¹ g/km, trdi delci: 0,00 g/km, število delcev: 0,00. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Cena vozila že vključuje bonus v obliki znižanja maloprodajne cene vozila v vrednosti 1000 EUR z DDV in vešja za financiranje in primeru sklenitve pogodbe o finančnem leasingu pri Porsche Leasing SLO d.o.o. firma za leasing. Ljubljana in zavarovanju vozila preko Porsche Zavarovalnega Zastopništva d.o.o. pod pogoji akcije SK7R+BDN, ki so razvidni iz ponudbe na strani www.hudobro.si in www.porscheleasing.si.

1%+ FINANCIRANJE
1% NA MESEC
+ SKODA BON

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
Sp. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrze@yahoo.com

**JAKOB PIVK
1942–2016**

Z a h r b t n a bolezen je pretrgala življenjsko pot in čebelarjenje še enemu logaškemu čebelarju. Tiho in nenadoma nas je po skoraj dvajsetih letih čebelarjenja z dvanajstimi panji junija letos zapustil Jakob Pivk. Pogrešali bomo njegov pozdrav ob srečanjih, saj je vedno najprej vprašal: »Kako pa čebelice?« Njegove bodo poslej v sinovi oskrbi.

ČD Logatec

**DRAGO HORJAK
1942–2016**

Umrli je naš član Drago Horjak iz Radeč, dolga leta tudi član ČD Radeče. Že leta 1958 je kot mladenič domov prinesel čebele in jim namenil ves prosti čas. Zaposlen je bil na železnici, kljub temu pa je rad poudarjal, da se najbolje počuti med čebelami. Bil je tudi član lovske bratovščine, vendar predvsem čebelar. Veliko se je izobraževal in postal vzornik sotovarišem. Pozneje je čebelaril v Lokavcu v občini Laško, kjer je imel najprej čebelnjak z AŽ-panji, potem pa nakladne panje. Vključil se je v ČD Laško in bil naš član vse do prerane smrti. Bil je član UO, komisije za čebelje bolezni in častnega razsodišča. Za razvoj slovenskega čebelarstva je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Ohranili ga bomo v lepem spominu.

ČD Laško

**STANKO DEMŠAR
1930–2016**

V Žireh je bil Stanko znan kot marljiv in dosleden čebelar. »Muh« so mu bile zveste spremlje-

valke vse njegovo življenje. Bil je vnet raziskovalec čebel in vsega, kar se je dogajalo okoli njih. Več mandatov je bil društveni tajnik in za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje. Čebelariti je začel leta 1962 z dvema kranjičema, na vrhuncu njegove čebelarke poti pa je čebelaril s skoraj 100 AŽ-panji. Zaradi želje po večjem znanju se je leta 1964 včlanil v društvo in začel skupaj s somišljeniki čebele prevažati na različne paše. Ob koncu življenja je imel čebele samo še v svojem čebelnjaku na Ledinici. Čebelarški kolegi ga bomo ohranili v lepem spominu. Naj mu bo lahka slovenska zemlja!

ČD Žirk Žiri

**ANTON SKOK
1931–2016**

Junija oz. v obdobju najbujnejše vegetacije v naravi je naše vrste zapustil naš najstarejši član Anton Skok. Živel je v Ljubljani, zato je še bolj željno prihajal na svoje malo posestvo v Jazbinah, kjer je imel poleg vinograda, vrta in sadovnjaka tudi majhen čebelnjak, v katerem je ljubiteljsko čebelaril. S čebelarjenjem se je ukvarjal od upokojitve, približno dvajset let. Vseskozi je bil redni član ČD Dramlje. Bil je velik ljubitelj narave. Živel je umirjeno v krogu svoje družine. Člani ČD Dramlje ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD Dramlje

**VIKTOR LIČER
1925–2016**

V začetku februarja letos smo se poslovili od najstarejšega člana našega društva (od 1937) in prijatelja Viktorja Ličerja. Rodil se je

čebelarški družini. Dvanajstletnemu fantu je oče leta 1937 podaril dva kranjiča. Pozneje je AŽ-panje izdeloval sam. Po 2. svetovni vojni oz. po vrnitvi iz partizanov si je uredil čebelnjak s petnajstimi družinami in z njimi čebelaril vse dotlej, dokler mu je zdravje dopuščalo, da je skrbel zanje. Svoje znanje in tradicijo je prenesel na vnuka Tadeja. Za svoje zaslugе pri ohranjanju čebelarstva in aktivno delo v društvu je leta 1998 prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 2007 društveno priznanje in leta 2015 za dolgoletno delo v društvu in prenašanje izkušenj na mlade še odličje Antona Janše II. stopnje. V spominu ga bomo ohranili kot dobrega in poštenega člana.

ČD Nova Gorica

**SREČKO LAMUT
1925–2016**

P o k o j n i Srečko Lamut je začel čebelariti že v otroških letih v Zrečah, pozneje pa se je preselil v Zgornjo Savinjsko dolino in skrbel tudi za petdeset čebeljih družin. V čebelarški organizaciji je bil dejaven od leta 1960. Deloval je kot član upravnega odbora celjske čebelarke zveze in v organih Čebelarke zveze Slovenije. Bil je pobudnik, soustanovitelj in prvi predsednik Zgornjesavinjske čebelarke zveze Mozirje. Prejel je vsa tri odličja Antona Janše. Pogrešali ga bomo.

ČD JG Mozirje in ČZ SAŠA

Obvestilo

Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Osmrtnice do 80 besed so brezplačne, vsako nadaljnjo besedo pa obračunamo po veljavnem ceniku revije. Brezplačen obseg je hkrati tudi zaželen obseg osmrtnic.

Uredništvo

APIS M&D

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00

Novembra bo trgovina
ob sobotah zaprta
apis.md@siol.net

10-SATNI AŽ-PANJ

TRIETAŽNI AŽ-PANJ

NAKLADNI AŽ-PANJ

PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

GRELNIKI ZA
MED 187 EUR

KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA IN POSODA

STANDARDNI LR-
LR-PANJ

ŽICA ZA SATNIKE
250 g RSF – 4,8 EUR
250 g CINKANE –
2,9 EUR

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICI
SAMO 1,19 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT
LR-STANDARD
LR 2/3

KRMILNIK
ZA PLASTENKO

STIMI
KOLIČINSKI POPUST nad 100 KG
KOLIČINSKI POPUST nad 200 KG

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah od 14. 11. 2016 naprej. ■ Sati morajo biti preštet, sicer menjava ne bo mogoča. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,19 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Odkupujemo vosek po največ 7,00 EUR/kg. ■ Priznana vzrejališče čebeljih matic Debevec. Sprejemamo naročila. ■ Prodamo čebelje družine na AŽ- in LR 2/3-satih (Farrar). Sprejemamo naročila.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

Glasilo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica. Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor: Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Janez Gregori, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik: Marko Borko, lektorica: Nuša Radinja

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izrazje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrti strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d.o.o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica

Tiskano na papirju s FSC certifikatom (trajnostno gospodarjenje z gozdovi).

Naklada: 7780, Tiskano: 25. 10. 2016

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

KONTAKTNI PODATKI ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE: Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Anton Tomec, tajnik: 01/729 61 02, 031/236 041, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nocb@czs.si. **Uredništvo:** Marko Borko, urednik: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php. **Priznana rejska organizacija:** dr. Peter Kozmus, strokovni vodja: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si. **Opazovalno-napovedovalna služba:** Jure Justinek, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, jure.justinek@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://ečebelar.czs.si/User/Login?returnUrl=/. **Čebelarstva knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni četrtlet v mesecu od 15. do 19. ure):** 01/729 61 11, čebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php. **Ohranimo čebelo:** www.oхранimo-cebele.si. **Sklad za ohranitev kranjske čebele:** www.czs.si/sklad.php. **Spletna trgovina ČZS:** www.czs.si/eshop/index.php.

KONTAKTNI PODATKI JAVNE SVETOVALNE SLUŽBE V ČEBELARSTVU: Lidija Senič, vodja službe: 01/ 729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 24, 040/436 516, vlado.augustin@czs.si, Aleš Bozovičar, svetovalec specialist za tehnologijo čebelarjenja: 01/729 61 12, 030/604 015, ales.bozovicar@czs.si, Tanja Magdič, svetovalka specialistka za ekonomiko: 01/ 729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si, Nataša Klemencič Štrukelj, svetovalka specialistka za ekonomiko, 01/729 61 24, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si, mag. Andreja Kandolf Borovšak, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, svetovalka specialistka za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, svetovalec specialist za zagotavljanje varne hrane: 01/ 729 61 18, 040/436 517, tomaz.samec@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka, 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

GSM.: 031 351 964

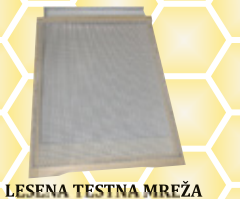
e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME ČEBELARSTVO - TRGOVINA

PLASTIČNA TESTNA MREŽA

LESENA TESTNA MREŽA

VSE ZA OBNOVO IN IZDELAVO PANJEV

IZOLACIJSKA PENA

MATIČNA REŠETKA

SATNIKI AŽ

OJAČANA RAZSTOJŠČA

**SPREMENJEN
DELOVNI ČAS!!!
OD PONEDELJKA DO
ČETRTERKA:**

**09-12 IN OD 15-17
PETEK: 09-15**

Delovni čas: od pon. do čet.: 09-12 in 15-17, pet.: 09-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU

Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNICE

☎(05) 368 45 80, ☎(05) 368 45 81

GSM 051 614 683

www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA

☎(01) 729 61 30, e-mail: cebelarna.lukovica@gmail.com

-PRIPOMOČKI ZA ODKRIVANJE SATOV
-CEDILA
-KADILNIKI
-ZAŠČITNA OPREMA
-PANJI IN OPREMA
-SATNICE
-OSTALI ČEBELARSKI
PRIPOMOČKI

NAROČENO
POŠLJEMO
TUDBI PO
POŠTI!

BATUJE	PE LUKOVICA
sob-pet 8:00-11:30	pon-pet 9:00-13:00
12:30-15:00	13:30-17:00
sob ZAPRTO	sob ZAPRTO

ZABOJNIKI ZA
PREVOZ AŽ IN
LR PANJEV

ZABOJNIKI
RAZLIČNIH
DIMENZIJ

PARNI TOPILNIKI
VOŠČIN, SONČNI
TOPILNIKI LESENI IN IZ
NERJAVEČEGA
MATERIALA ZA
1 ALI 2 SATA,
PREŠE ZA VOŠČINE

NALEPKJE ZA MED,
MEDENE PIJAČE,
CVETNI PRAH IN
PRELEPKJE

OBISČITE NAS
V NAŠI SPLETNI
TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

IZPARILNIK ZA
OKSALNO KISLINO

PANJI
LR 1/1 IN LR 2/3
TER POSAMEZNI DELI
LR PANJEV

IZDELUJEMO:
-PRAŠILČKE: 3S,
4S, 5S, 7S
-PANJE AŽ: 9S, 10S,
po naročilu 11S, 12S
-PANJE AŽ 3E 9S,
10S, po naročilu 11S
-PANJI AŽ KOZINC
11+3

ČISTEJŠI
CVETNI PRAH

OSMUKALNIKI ZA CVETNI PRAH ZA
AŽ IN LR PANJ
VEČJA KOLIČINA CV.
PRAHU
IZDELUJEMO PANJE
AŽ Z NOTRANJIM
SMUKALNIKOM

Čebelarjem z
veljavno člansko
izkaznico priznamo 4%
popusta pri gotovinskem
nakupu v vrednosti nad 50
EUR v naših prodajalnah.

12 in 220V

Video o delovanju
izparilnika na naši
spletni strani!